

Strategia Rozwoju Gminy Przewóz Na lata 2019-2024

WSTĘP	4
CZEŚĆ PIERWSZA: DIAGNOZA.....	5
I. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	5
I.1. UMIEJSCOWIENIE GMINY W WOJEWÓDZTWIE I KRAJU.....	5
I.2. OPIS ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH GMINY.....	6
I.3. FLORA I FAUNA ORAZ FORMY JEJ OCHRONY.....	6
I.4. OPIS DZIEDZICTWA HISTORYCZNO-KULTUROWEGO.....	11
I.4.1. Historia gminy.....	11
II. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE GMINY.....	12
II.1. DEMOGRAFIA.....	12
II.2. RYNEK PRACY.....	15
2.2.1 Bezrobocie.....	15
2.2.2 Przedsiębiorczość.....	16
III. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	18
III.1. EDUKACJA.....	18
III.2. KULTURA I SPORT	20
3.2.1. Gminna Biblioteka Publiczna.....	20
3.2.2. Obiekty sportowo-rekreacyjne.....	21
3.3.3 Świetlice.....	21
III.3. TURYSTYKA.....	22
3.3.1 Aktywnie w gminie.....	22
3.3.2 Miejsca warte odwiedzenia.....	24
3.3.3 Baza noclegowa i gastronomiczna.....	26
III.4 OCHRONA ZDROWIA.....	26
III.5 OPIEKA SPOŁECZNA.....	27
III.6 BEZPIECZENSTWO PUBLICZNE.....	29
III.7 KAPITAŁ SPOŁECZNY.....	30
IV. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	31
IV.1. MIESZKALNICTWO.....	31
IV.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNA.....	33
IV.3. SIEĆ WODOCIĄGOWA.....	35
IV.4 SIEĆ KANALIZACYJNA.....	36
IV.5 GOSPODARKA ODPADAMI.....	37

IV.6 SIEĆ ENERGETYCZNA.....	38
IV.7 SIEĆ TELEKOMUNIKACYJNA.....	38
V. PARTNERSTWA KRAJOWE I ZAGRANICZNE.....	39
VI. PROJEKTY ZREALIZOWANE ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2007-2018.....	40
CZĘŚĆ DRUGA: PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ.....	45
VII. OPIS KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.....	45
VIII. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY.....	47
IX. ANALIZA SWOT.....	48
X. MISJA I WIZJA ROZWOJU GMINY.....	51
XI. CELE STRATEGICZNE.....	53
XII. CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ PROPONOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	55
XIII. ZGODNOŚĆ Z INNYMI STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI.....	64
XIV. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII.....	66
WYKAZ TABEL	70

WSTĘP

Strategia rozwoju jest jednym z głównych dokumentów regulujących życie polityczno-gospodarczo-społeczne na określonym obszarze. Pozwala nie tylko zdiagnozować obecną sytuację, ale przede wszystkim umożliwia określenie działań służących zaspokojeniu potrzeb lokalnej społeczności oraz stanowi podstawę do zracjonalizowania wydatków budżetowych. Tworzenie strategii polega między innymi na określeniu potrzeb i oczekiwań mieszkańców zamieszkujących dany obszar, w przypadku gminy Przewóz zorganizowano otwarte spotkania z mieszkańcami oraz przeprowadzono badania ankietowe. Dokument powstał w wyniku połączonych wysiłków przedstawicieli władz gminnych, lokalnych liderów będących przedstawicielami różnorodnych środowisk społecznych oraz osób odpowiedzialnych za opracowanie Strategii.

Strategia jest podstawowym narzędziem służącym do monitorowania rozwoju gminy, ze względu na swoją rozpiętość czasową musi mieć elastyczny charakter, żeby można ją było łatwo dostosowywać do zachodzących zmian i zmieniających się trendów. Należy zatem wypracować sposób wdrażania i monitorowania realizacji założonych celów, co umożliwi bieżącą weryfikację przyjętych kierunków działań oraz pozwoli na ich modyfikację. Powstanie dokumentu strategicznego nie jest możliwe bez dokonania analizy mocnych i słabych stron badanego obszaru oraz oceny szans i zagrożeń jego rozwoju. Im większe zaangażowanie różnych środowisk tym bardziej wiarygodne są otrzymane wyniki. Powstały dokument w jasny i precyzyjny sposób wyznacza cele i kierunki działań na lata 2019-2024.

Strategia została przygotowywana głównie z myślą o społeczności Gminy Przewóz, zawarte w niej cele mają służyć przede wszystkim jej mieszkańcom, funkcjonującym na jej terenie organizacjom pozarządowym oraz podmiotom gospodarczym. Warto podkreślić, że opis potencjału gminy, jaki został przedstawiony w dokumencie, jest także sposobem na kreowanie jej pozytywnego wizerunku na zewnątrz oraz pokazywaniem gminy Przewóz w roli potencjalnego partnera dla innych podmiotów.

Strategia składa się z dwóch części oraz piętnastu rozdziałów. Pierwsza część dokumentu dotyczy diagnozy obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Druga część dotyczy przebiegu prac nad strategią, w szczególności przeprowadzonej analizy SWOT oraz określeniu misji i wizji gminy, a także określeniu celów i kierunków działań. Warto podkreślić, że założenia zapisane w Strategii są zgodne z wytycznymi i rekomendacjami, które zawarto w dokumentach o charakterze nadrzędnym.

CZĘŚĆ I: DIAGNOZA

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY PO 25 LATACH DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

1.1. UMIEJSCOWIENIE GMINY W WOJEWÓDZTWIE I KRAJU

Gmina Przewóz położona jest w południowo-zachodniej Polsce, przy granicy z Niemcami na pograniczu Śląsko-Łużyckim. Od strony północno-zachodniej sąsiaduje z gminą Trzebiel oraz z Łęknicą, od północy z Lipnikami Łużyckimi, od północno-wschodu graniczy z gminą Żary z terenu Powiatu Żarskiego, od wschodu z gminami Wymiarki oraz Gozdnicą z powiatu Żagańskiego oraz od południa z powiatem zgorzeleckim. Północną granicę Gminy stanowi Łuk Mużakowa, natomiast zachodnią Nysa Łużycka. Administracyjnie Gmina wchodzi w skład Powiatu Żarskiego w województwie Lubuskim.

W skład gminy Przewóz wchodzi 11 sołectw:

1. Bucze;
2. Dąbrowa Łużycka;
3. Dobrochów;
4. Lipna;
5. Mielno;
6. Piotrów;

7. Przewóz;
8. Sanice;
9. Sobolice;
10. Straszów;
11. Włochów.

Gmina Przewóz obejmuje swoim obszarem 178,32 km², w tym:

- użytki rolne stanowią 25%, (powierzchnia gruntów rolnych według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku stanowią 2 298,39 ha, w tym: 2 157,47 ha gruntów ornych, 2,40 ha sadów, 622,74 ha łąk trwałych, 167,48 ha 12 pastwisk trwałych, 103,44 ha gruntów pod zabudowę, stawami i rowami);
- użytki leśne stanowią 68%, (powierzchnia lasów ogółem wynosi 12 129,95 ha, w tym 12 052,94 ha stanowią lasy państwowe, a 7,15 ha są własnością gminy) – dane GUS, stan na 31.12.2014.

Ponadto przez teren gminy przebiegają drogi, krajowa nr DK27 i wojewódzka nr DW350. Atutem gminy jest jej lokalizacja, przy przejściu granicznym z Niemcami Przewóz – Podrosche.

1.2. OPIS ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH GMINY

Z uwagi na położenie gminy w Borach Dolnośląskich – 9 633 ha oraz Borach Bogumińskich zajmujących 1 363 ha terenu gminy, mocnymi stronami są walory przyrodniczo-krajobrazowe. Zalesienie obszaru na poziomie ok. 68% oraz rzeki i stawy stanowią dobrą bazę w zakresie działalności rekreacyjno-turystycznej. Gmina Przewóz w całości położona jest w pasie nizin na Nizinie Śląsko- Łużyckiej w Borach Dolnośląskich oraz Borach Bogumińskich. Rzeźba terenu gminy, mimo niezbyt dużych deniwelacji, jest dość urozmaicona poprzez jej ukształtowanie w epoce lodowcowej, które pozostawiło obszary sandrowe z występującymi głównie jałowymi piaskami bielcowymi. Charakterystyczne dla tego obszaru są znaczne ilości śródlęśnych stawów, a także torfowiska, bagna i wydmy śródlądowe. Bogactwami gminy są również gliny, piaski i żwiry oraz ily z pokładami węgla brunatnego. Główną rzeką jest Nysa Łużycka, stanowiąca zachodnią granicę gminy Przewóz, powiatu żarskiego oraz kraju.

1.3. FLORA I FAUNA ORAZ FORMY JEJ OCHRONY

Gmina Przewóz charakteryzuje się dużym zalesieniem terenu, dominują lasy sosnowe, ale występują również lasy mieszane. Warto podkreślić, że część gruntów leśnych została objęta ochroną jako lasy wodo-ochronne i glebo-ochronne. Najczęściej w lasach gminnych spotkać można takie gatunki drzew jak: buk zwyczajny, cis pospolity, wiciokrzew i wrzosiec bagienny, bez koralowy, świerk pospolity oraz jodła pospolita. Na obszarze gminy istnieją cenne gatunki roślin z

punktu widzenia ochrony przyrody, są to między innymi: selery wężłobaldachowe, rosiczka okrągłolistna, wrzosiec bagienny, rosiczka pośrednia i widłak torfowy, ale także gatunki związane z siedliskami zalewowymi, w tym przede wszystkim z aluwiami rzecznyymi, ale także z pobrzeżami stawów, gatunki torfowiskowe takie jak: modrzewnica europejska, turzyca bagienna, borówka bagienna. W runie bezwzględnie przeważają grzyby, jagody, borówki.

Na terenie Gminy Przewóz znajdują się kompleksy stawów rybnych, miejscami przechodzące w trzcinowiska, mniej lub bardziej podmokłe łąki, zakrzewienia dębowe i lasy łęgowe. Ważnym elementem przyrodniczo-krajobrazowym są rzeki i stawy, można w nich złowić: klenie, pstrągi, karpie, sandacza, leszcza, płoć, brzanę, okonia.

Spośród popularnych ssaków leśnych spotkać można: sarny, jelenie, lisy, dziki, zające i jeże. W ostatnich latach obserwuje się także wilki. Wśród zagrożonych gatunków występujących na obszarze gminy znajduje się: wydra, bielik, puchacz, żuraw, wodnik, błotniak stawowy, kszyszek, czajka. Gatunkami wymagającymi szczególnej troski są dwa ginące gatunki kuraków leśnych: głuszka i cietrzewia.

Gmina zyskała dużą wartość przyrodniczą i krajobrazową poprzez nadanie jej statusu obszarów chronionych w randze europejskiej sieci Natura 2000. Występuje tu jeden, ale bardzo rozległy, obszar ustalony na podstawie Dyrektywy Ptasiej pod nazwą „Bory Dolnośląskie”. Jego całkowita powierzchnia wynosi 171 093,4 ha. Obszar położony jest w dorzeczu Odry, a główną przepływającą przez niego rzeką jest Bóbr. Rzeźba terenu jest mało zróżnicowana, przeważają tereny równinne. Południkowo przecinają je doliny rzek. Występują tu zwarte drzewostany sosnowe z ubogim runem, które stanowi wrzos i borówka. W podszycie występuje jałowiec i żarnowiec. Panującym gatunkiem jest sosna, domieszkowo występuje dąb, brzoza, buk oraz jodła i świerk. W bardziej żyznych rejonach występują bory mieszane i lasy liściaste (fragmenty buczyn i grądów). Doliny rzeczne stanowią enklawy z bardziej bujną i wielowarstwową roślinnością. Urozmaicenie stanowią także liczne stawy rybne. Niektóre z nich są porośnięte szuwarami, natomiast część jest pozbawiona roślinności wskutek ich renowacji. Występuje tu co najmniej 19 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK): bielik, bocian czarny, cietrzew, dzięcioł zielonosiwy, głuszec, kania czarna, rybitwa czarna, sóweczka, włośchatka. W stosunkowo wysokiej liczebności występuje kania ruda i żuraw.

Ponadto istnieją trzy obszary chronione wytypowane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej o nazwach:

- **Łęgi nad Nysą Łużycką:** Obszar obejmuje odcinek doliny Nysy z pozostałościami lasów łęgowych i zajmuje powierzchnię 449.9 ha. Lasy iglaste zajmują 16% powierzchni, liściaste 43% a mieszane stanowią 11%. Siedliska łąkowe i zaroślowe to 30%. Występują tu 2 gatunki

ryb takie jak kiełb białopłetwy i koza, a także gatunek ssaka nocek duży i bezkręgowiec trzepla zielona. Znajdują się tam następujące typy siedlisk przyrodniczych: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami, ziołorośla górskie i nadrzeczne, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe;

- **Wilki nad Nysą:** powierzchnia 12.230,34 ha. Obszar ten jest zwartym kompleksem leśnym, położonym na prawym brzegu Nysy Łużyckiej. Przepływa tu wiele większych i mniejszych cieków wodnych, m.in.: Żółta Woda, Pienia, Przełęk, Czernica i Skróda. Przeważają tu gleby bielicoziemne, a na siedliskach żyzniejszych brunatne. Dominują lasy sosnowe 93 %, natomiast drzewa liściaste zajmują zaledwie 2%. W podszycie przeważa jałowiec, a w runie borówki i wrzos. Obszar mieści się w strefie klimatu umiarkowanego. Głównym celem powołania ostoi jest ochrona występującej tu populacji wilka. Obszar ten stwarza dobre warunki przyrodnicze dla tego gatunku, do stałego bytowania i rozmnażania się wilków. Między innymi dzięki zwartości drzewostanów, stosunkowo dużej powierzchni młodników, znacznemu zagęszczeniu dzikich zwierząt kopytnych. Obszar Wilki nad Nysą stanowi fragment bardzo istotnego obszaru występowania wilka *Canis lupus* w Polsce Zachodniej. Ze względu na znaczną odległość od zwartego zasięgu wilka, ostoja odgrywa bardzo ważną rolę w procesie rekolonizacji wilków z innych lasów zachodniej Polski. Jego atutem jest bezpośrednie sąsiedztwo obszaru Natura 2000 Truppenübungsplatz Oberlausitz, leżącego po stronie niemieckiej, chroniącego siedliska niemieckiej populacji wilka. Razem obszary te służą jako siedlisko niemiecko-polskiej populacji wilka składającej się z 5 watah. Obszar ten stanowi terytorium dla jednej z tych watah, czyli dla ok. 6-8 wilków. Dodatkowo na tym terenie występuje wydra i nietoperze a także rzadkie gatunki bezkręgowców (trzepla zielona, zalotka większa, modraszka telejusa, nausitous) oraz orzeł bielik i żuraw. Z roślin chronionych stwierdzono tu m.in. występowanie trzech gatunków rosiczki;
- **Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej:** Obszar ten obejmuje nizinny bieg doliny Nysy Łużyckiej od miejscowości Jędrzychowice w województwie dolnośląskim do Dobrzynia w województwie lubuskim. W skład ostoi wchodzi prawobrzeżna część doliny Nysy Łużyckiej (na niemieckim brzegu Nysy utworzono dwa obszary Natura 2000). W części południowej ostoi dominuje krajobraz terenów otwartych z nielicznymi zadrzewieniami. Dla północnego odcinka doliny Nysy Łużyckiej (poniżej Bielawy Dolnej) charakterystyczna jest większa reprezentacja zbiorowisk leśnych (grądy, lasy łęgowe, olsy) ze starorzeczami oraz ekstensywnie użytkowanymi stawami rybnymi, choć i tutaj zbiorowiska łąkowe nie należą do rzadkości. Nysa Łużycka na obszarze Borów Dolnośląskich ma zachowany charakter rzeki

naturalnej i meandrującej, z licznymi zakolami, a miejscami odsypami i erodowanymi skarpami. W południowej części ostoi koryto rzeki jest oddzielone od pozostałej części doliny wałami przeciwpowodziowymi;

Znaczne obszary gminy podlegają ochronie ze względu na cenne walory przyrodnicze. Są to:

- **Park Krajobrazowy Łuk Mużakowa** - położony w woj. Lubuskim, Powiecie Żarskim (gminy: Brody, Tuplice, Trzebiel, Łęknica, Przewóz). Park obejmuje tereny położone w południowej części województwa lubuskiego, w strefie pogranicza z Niemcami o cennych wartościach przyrodniczych, historycznych i kulturowych. Obszar Parku pokrywa się z zasięgiem Łuku Mużakowskiego, formy geologicznej, znanej też jako Łużycki Wał Graniczny. Łuk ten ma kształt podkowy otwartej ku północy, o dł. ok. 40 km i szerokości 3-4 km. Nysa Łużycka dzieli Łuk na dwie części w jednym z piękniejszych parków przypałacowych w Europie w m. Łęknica. Na obszarze Parku występuje znaczna ilość stawów w wyrobiskach po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego oraz pożwirowych;
- **Rezerwat „Żurawie Bagno”** - rezerwat typu wodno-torfowiskowego stanowi fragment dawnego jeziora na skutek ekspansji lasu częściowo osuszonego. Typ siedliskowy - Bór Bagienny. Całą powierzchnię stanowi bagno w części środkowej zalane wodą. W częściach bardziej osuszonych porośnięte grupowo brzozą i sosną w wieku 10 - 20 lat. Sosną karłowatą w II - IV klasie wieku oraz brzozą w tym samym wieku. Liczne suchoczuby. Teren równy w części zachodniej wklęsły. Gleba bagienna - torf średnio głęboki, na piaskach gliniastych. Pokrywa zachwaszczona, występuje tu trzcina, trzęślica modra, sit, turzyce, torfowce, rosiczki wszystkie trzy formy welnianka pochwowata, bagno zwyczajne;
- **Rezerwat "Nad Młyńską Strugą"** - rezerwat otoczony jest od strony północnej rzeczką Skródą, od zachodu, południa i wschodu lasami. Stanowi go fragment charakterystycznego lasu naturalnego mieszanego z bogatym runem właściwym dla borów bukowo-dębowych. Na całej partii poddanej pod ochronę przeważa buk i dąb. Występuje także sosna, lipa, wiąz, modrzew, grab, jarzębiny, klon, jodła, świerk, pojedynczo dąb, buk w II klasie wieku. W podszycie występują: bez, jarzębina, świerk, kruszyna, osika, dąb pokrywający 55% powierzchni. Zwarcie umiarkowane, miejscami przerywane i przechodzące w luźne. Teren lekko falisty, miejscami równy. Gleba brunatna, piaski luźne przemieszane z płytką próchnicą. Na piaskach gliniastych lekkich z domieszką żwiru świeżego. W runi występują: paproć orlica, śmiałek darniowy, borówka czernica, turzyce, kosmatka, fiołek, sałatnik leśny, szczawik zajęczy, narecznica malina;
- **Rezerwat przyrody Zacisze** - rezerwat obejmuje zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, w tym siedliska rzadkich gatunków

różnych roślin. Obszar charakteryzuje się występowaniem fitocenoz reprezentujących siedliska: brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Kl. Littorelleta – 3130, obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion -7110. Niemalże na całej powierzchni występują rzadkie i zagrożone gatunki roślin m.in. ponikło wielołodygowe (*Eleocharis multicaulis*), przygielka brunatna (*Rhynchospora fusca*), wrzosiec bagienny (*Erica tetralix*). Obszar jest również atrakcyjnym miejscem dla fauny preferującej siedliska wodno-błotne;

- **Rezerwat przyrody Przygielkowe moczary** - rezerwat obejmuje zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, w tym siedliska rzadkich gatunków różnych roślin. W wodno-torfowiskowych ekosystemach występują rzadkie i zagrożone gatunki roślin: ponikło wielołodygowe (*Eleocharis multicaulis*), przygielka brunatna (*Rhynchospora fusca*), wrzosiec bagienny (*Erica tetralix*). Obszar jest również atrakcyjnym miejscem dla fauny preferującej siedliska wodno-błotne;
- **Obszary chronionego krajobrazu:**
 - ✓ „**33-Bory Bogumiłowskie**” obszar o powierzchni 8.910 ha położony w gminach: Żary 4.588 ha, Lipinki Łużyckie 2.110 ha, Przewóz 1.363 ha, Trzebiel 849 ha;
 - ✓ „**34-Bory Dolnośląskie**” obszar o powierzchni 26.223 ha położony w gminach: Żagań 5.737 ha, Gozdnicza 1.517 ha, Iłowa 7.721 ha, Małomice 44 ha, Przewóz 9.633 ha, Wymiarki 1.571 ha.
- **Użytki ekologiczne:**
 - ✓ **Salamandra** – miejscowość Sobolice w gminie Przewóz. Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk;
 - ✓ **Dolina** – miejscowość Dąbrowa Łużycka w gminie Przewóz. Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk;
 - ✓ **Uroczysko** – miejscowość Straszów w gminie Przewóz. Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk;
- **Sosna na dwóch nogach** - Tuż za Przewozem, przy drodze do Dobrochowa, rośnie bardzo ciekawy obiekt przyrodniczy - sosna dwunożna.

Mieszkańcy raczej dobrze oceniają atrakcyjność turystyczną gminy wyrażającą się w liczbie i jakości zabytków miejsc atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, stanem środowiska naturalnego oraz obszarów chronionych i liczbie ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych. Mieszkańcy równie dobrze oceniają także poziom bazy turystycznej gminy, jednakże nie brakuje osób, które uważają, iż poziom bazy noclegowej i gastronomicznej jest jedynie dostateczny a nawet zły. Mieszkańcy natomiast dobrze i dostatecznie określają poziom podejmowanych działań

promujących gminę w zakresie pozyskiwania potencjalnych turystów. Rysuje się jednak wyraźna grupa mieszkańców, którzy te starania władz gminnych określają jako złe i niewystarczające. Sytuacja w tym obszarze wydaje się być podzielona wśród mieszkańców gminy Przewóz.

1.4. OPIS DZIEDZICTWA HISTORYCZNO-KULTUROWEGO

1.4.1 Historia gminy

W okresie wczesnopiastowskim Przewóz był grodem, strzegącym przeprawy przez Nysę, z czasem rozwinął się w osadę, która dała początek miastu. Osadę zaczęto nazywać Przewozem, z racji tego, że położony był przy przeprawie na Nysie - na przewozie. Po drugiej stronie rzeki, na tej samej wysokości, mniej więcej w tym samym czasie, powstała osada o nazwie Podroże – po drodze. Nazwy osad potwierdzają istnienie w tym miejscu przeprawy, łączącej stary szlak handlowy wiodący z Saksonii do Wielkopolski. W roku 1008 Chrobry przyłączył Łużyce do swego dziedzictwa. W drugiej połowie XIII wieku Przewóz wraz z okolicą znajdował się pod panowaniem księcia Przemka Żagańskiego (1273-1289). Już wówczas obok grodu rozwinęła się osada o charakterze miejskim, później wybudowany został kościół, mury obronne i ratusz. Miasto rozwinęło się z otwartej osady, znajdującej się około 500 metrów na południowy wschód od grodziska - zamku. Średniowieczny układ urbanistyczny miasta podporządkowany został przebiegającej w tym miejscu drodze handlowej. Miasto otoczono murami, zamykającymi w kształcie prostokąta zabudowę intromuros. Wejście do miasta strzegły dwie bramy: od strony północnej brama Żagańska i od południowej brama Nyska oraz dwie furty: zamkowa i cmentarna. Dość szeroka i głęboka fosa wznaczała system obronny. Fragmenty fortyfikacji miejskich zachowały się do czasów obecnych. W 1303 roku przejął je ród Askańczyków z Brandenburgii. Prawa miejskie Przewóz posiadał od roku 1311 do roku 1945. W 1346 roku stało się lennem Fryderyka Bibersteina, a od 1364 roku wraz z Łużycami stanowiło dożywocie księcia świdnickiego Bolka II. Po czterech latach Przewóz przeszedł w ręce Luksemburgów, po dwóch następnych do Czech. W 1413 roku kupił go Książę Jan I Żagański i włączył do swojego księstwa. Zmieniali się więc panowie i ich namiestnicy na grodzie przewozkim, nie zmieniały się tylko daniny, które płacić musieli wegetujący w cherlawym miasteczku mieszkańcy. Książę Jan I miał czterech synów. Po jego śmierci nastąpił podział księstwa, Jan II i Wacław otrzymali Przewóz a Żagań i Nowogród pozostał przy Baltazarze i Rudolfie. Między braćmi narastała nienawiść. Najbardziej niezadowolony z tego podziału był najmłodszy z braci Jan II, który rozpoczął walkę z Baltazarem i Rudolfem o Żagań i Nowogród. Wacław, który wstąpił do klasztoru, zrezygnował ze swoich praw. Rudolf zginął w bitwie pod Chojnicami. Baltazar, uwikłany w wewnętrzne konflikty dzielnicowe, oddał Nowogród w zastaw Janowi II. Ten, pragnąc zdobyć

także Żagań, związał się z królem Czeskim Jerzym, który w 1461 roku nadał Żagań Janowi II jako lenno królewskie. Baltazar potajemnie opuścił Żagań i schronił się we Wrocławiu. W 1467 roku Baltazar na czele dwustu zbrojnych wyruszył przeciwko Janowi II odbijając Żagań. Wojna między braćmi trwała ze zmiennym szczęściem do 1472 roku. Na początku maja Jan II rozpoczął oblężenie Żagania. Załoga żagańskiego zamku skapitulowała 7 maja 1472 roku, a Baltazara z rozkazu księcia Jana, przewieziono do Przewozu i uwięziono w lochu wieży tamtejszego zamku. Fetując zwycięstwo Jan po prostu zapomniał o uwięzionym w Przewozie bracie, a kiedy sobie przypomniał, minęło ponad dwa miesiące. Zamknięty w ciemnicy Baltazar, bez pożywienia i wody, niebawem zmarł, przeklinając przed śmiercią Jana i jego potomstwo. Ta wieża odtąd nosi nazwę wieży Głodowej. Jan II sprzedał Przewóz książętom saskim, którzy dysponowali posiadłością od 1472 roku do 1542 roku. W tym roku król Czeski oddał księstwo przewozkie w zastaw margrabiemu brandenburskiemu. Po 1558 roku nabył je biskup wrocławski Baltazar Zygfryd Promnitz. Jego spadkobierca Zygfryd Promnitz sprzedał księstwo żagańskie Wacławowi Lobkowicowi. Potomkowie jego w 1786 roku przekazali posiadłość Piotrowi Bironowi, którego córka Dorota księżna żagańska wniosła dobra mężowi Talleyrandowi Perigordowi. Ich potomkowie przebywali tu do II – wojny światowej. Industrializacja Przewozu nastąpiła w drugiej połowie dziewiętnastego stulecia. Powstały zakłady meblarskie, wytwórnia wyrobów ceramicznych, fabryka papierosów i cygar, wytwórnia papieru i tektury. Miasto posiadało własny sąd obwodowy, urząd podatkowy, bibliotekę publiczną, pięcioklasową szkołę podstawową oraz zawodową szkołę meblarską. Spora część mężczyzn pracowała w okolicznych kopalniach węgla brunatnego i hutach szkła. Drobne zakłady tkackie i dziewiarskie uzupełniały ten przemysłowy pejzaż Przewozu. Po zakończeniu II wojny światowej, ze względu na małą liczbę mieszkańców Przewóz utracił prawa miejskie i zszedł do roli siedziby władz gminnych.

II. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE GMINY

II.1. DEMOGRAFIA

Gminę Przewóz zamieszkiwało w 2018 roku 3165 osób, z czego liczba kobiet - 1608 mężczyzn - 1587. Na podstawie danych zamieszczonych poniżej można zauważyć porównywalną liczbę mężczyzn i kobiet zamieszkałych na terenie gminy. W poniższej tabeli i na wykresie zostało przedstawione porównanie stanu ludności mieszkańców w latach 2016-2018 ze względu na płeć.

Tabela nr 1 Liczba mieszkańców Gminy Przewóz w podziale na płeć, stan w latach 2016-2018r.

Liczba ludności	Lata		
	2016	2016	2018
Ogółem	3208	3200	3165
Kobiety	1612	1592	1608
Mężczyźni	1596	1608	1587

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Jak pokazują statystyki liczba mieszkańców w okresie lat 2016 do 2018 pozostaje na podobnym i zbliżonym poziomie.

Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować w miarę stabilną sytuację w zakresie liczby ludności na obszarze gminy. Gęstość zaludnienia w Gminie Przewóz w 2018 roku wynosiła 18 osób na 1 km².

W 2018 roku struktura wiekowa ludności gminy wyglądała następująco, na 3 168 mieszkańców to: 512 osoby w wieku poprodukcyjnym, 2 124 w wieku produkcyjnym i 604 w wieku przedprodukcyjnym. Zmiany struktury ludności sygnalizują występowanie negatywnych tendencji związanych z procesem starzenia się społeczeństwa. W okresie objętym badaniem ogólna liczba ludności Gminy Przewóz uległa zmniejszeniu, natomiast zmiany w poszczególnych grupach wiekowych przebiegały z różnym natężeniem. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) obniżyła się o 61 osób. Natomiast w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym (60+/65+) nastąpił wzrost liczby ludności o 47 osób. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w grupie osób w wieku poprodukcyjnym dominują kobiety. Powyższe dane zostały ujęte w tabeli przedstawionej poniżej.

Tabela nr 2: Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym według płci w Gminie Przewóz w latach 2015-2018

Ludność	Lata			
	2015	2016	2017	2018
Ogółem liczba ludności	3224	3208	3200	3165
W wieku przedprodukcyjnym (od 0 do 17 roku życia)				
Ogółem	480	466	462	460
Mężczyźni	246	236	231	231
Kobiety	234	230	231	229
W wieku produkcyjnym (od 18 do 60 roku życia kobiety, mężczyźni do 65 roku życia)				
Ogółem	2229	2213	2186	2141
Mężczyźni	1215	1199	1191	1177
Kobiety	1014	1014	995	964

W wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia)				
Ogółem	515	529	552	564
Mężczyźni	150	161	170	179
Kobiety	365	368	382	385

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Jak wynika z powyższych danych populacja Gminy Przewóz maleje. Poniżej zostały przedstawione informacje na temat liczby urodzeń i zgonów potwierdzające tendencje, o których wspomniano wcześniej.

Tabela nr 3: Przyrost naturalny w Gminie Przewóz w latach 2016-2018

Ludność	Lata		
	2016	2017	2018
Liczba urodzeń (%)			
Urodzenia żywe na 1000 ludności	6,83	8,43	12,86
Liczba zgonów (%)			
Zgony na 1000 ludności	7,77	9,68	10,04
Przyrost naturalny (%)			
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,93	1,25	2,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Zmiany w strukturze ludności gminy polegające na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji, wpisują się w ogólną tendencję starzenia się społeczeństwa. Może to mieć swoje skutki w obszarze polityki społecznej i edukacji, a nieodnotowane migracje, mogą w przyszłości stać się problemem między innymi dla finansów publicznych gminy, tracącej dochody z podatków, a stojącej w obliczu nowych wyzwań gospodarczych i demograficznych. Kolejnym zjawiskiem mającym wpływ na liczbę ludności w gminie jest migracja, przede wszystkim ta związana z poszukiwaniem pracy. Sytuacja w tym obszarze zaczyna stanowić poważny problem. Poniżej przedstawiono dane na temat zameldowań i wymeldowań w gminie Przewóz.

Tabela nr 4: Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Przewóz w latach 2016-2018

Ludność	Lata		
	2016	2017	2018
Zameldowania w ruchu wewnętrznym			
Ogółem	25	34	35
Mężczyźni	11	14	20
Kobiety	14	20	15

Zameldowania z zagranicy			
Ogółem	2	2	2
Mężczyźni	1	2	2
Kobiety	1	-	-
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym			
Ogółem	35	51	69
Mężczyźni	14	23	31
Kobiety	21	28	38
Wymeldowania za granicę			
Ogółem	2	0	4
Mężczyźni	1	0	2
Kobiety	1	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

W pracach nad analizą SWOT w części dotyczącej zagrożeń związanych z rozwojem gminy najczęściej wskazywano na odpływ młodych ludzi do pracy za granicę kraju lub do dużych miast. Uwagę na ten element zwróciło blisko 85% osób biorących udział w badaniach ankietowych. Problem ten to jednak tendencja ogólnokrajowa, którą powinno się potraktować w sposób bardzo poważny, szukając rozwiązań na zatrzymanie mieszkańców na terenie gminy.

II.2. RYNEK PRACY

II.2.1 Bezrobocie

Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w 2016 roku (dane na 31 grudnia 2016 roku) w Gminie Przewóz zarejestrowanych było 85 osób. Na koniec 2018 roku liczba ta zmniejszyła się do 58. W analogicznym okresie w powiecie żarskim liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 4 351, co oznacza, że udział bezrobotnych z gminy Przewóz kształtuje się na poziomie 3,56%. Bezrobocie w Gminie Przewóz w latach 2016-2018, począwszy od roku 2016 wykazywało znaczną tendencję malejącą. Z danych wynika, że to kobiety w większej ilości pozostają bez pracy.

Tabela nr 5: Liczba bezrobotnych w Gminie Przewóz w latach 2016-2018

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Długotrwale bezrobotni	Bezrobotni z prawem do zasiłku	Niepelnosprawni
2016	85	49	36	43	32	17
2017	65	41	24	31	21	11
2018	58	40	18	27	20	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Żary

W gminie Przewóz większe bezrobocie występuje wśród kobiet. Na przestrzeni lat 2016 – 2018 wraz z widocznym spadkiem bezrobocia spada również bezrobocie wśród kobiet. Jest to wynik nie tyle rozwoju i napływu inwestycji na teren gminy co tendencja ogólnokrajowa. Stopa bezrobocia spada ponieważ sytuacja na rynku pracy znacznie się poprawiła.

Z powyższych danych dotyczących Rynku Pracy w Gminie Przewóz wynika, że z roku na rok poprawia się sytuacja na lokalnym rynku pracy. Na przestrzeni lat 2016 - 2018 widoczny jest znaczny spadek liczby bezrobotnych co nie przekłada się na nastroje panujące wśród samych mieszkańców gminy Przewóz. Analiza SWOT jako słabą stronę gminy wykazuje właśnie wysokie bezrobocie występujące wśród osób aktywnych zawodowo. Na element ten wskazało ponad 75% osób biorących udział w badanych ankietowych. Ponadto w opinii mieszkańców możliwości znalezienia pracy na terenie gminy są złe. Taką opinię podzielają prawie wszyscy badani. Mieszkańcy dostatecznie i źle oceniają również stopień wsparcia adresowanego do osób bezrobotnych w zakresie organizowanych kursów i zajęć aktywizacyjnych, funkcjonowania klubów pracy czy też wsparcia emocjonalnego. Znaczna część badanych uważa ponadto, że tego rodzaju zajęcia w ogóle w ich gminie nie występują.

II.2.2 Przedsiębiorczość

Kolejna część diagnozy dotyczy zagadnienia przedsiębiorczości w Gminie Przewóz. Ukazuje ona potencjał rozwojowy jednostki i tendencje występujące w tym zakresie. Na koniec 2014 roku w Gminie Przewóz działało 254 podmiotów gospodarczych. Jest to liczba większa niż w ubiegłych latach. Najwięcej, bo aż 249 podmiotów to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Natomiast 4 podmioty zaliczane są do małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników. Na terenie gminy znajdowało się w tym czasie tylko 1 przedsiębiorstwo, znajdujące

się w kategorii przedsiębiorstw średnich, zatrudniających od 50 do 249 pracowników. 77,15% podmiotów z rejestru REGON stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ponadto, na terenie Gminy Przewóz w roku 2014 działało 6 spółdzielni i 11 spółek handlowych, w tym 6 z udziałem kapitału zagranicznego.

Tabela nr 6 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Przewóz według sektorów własnościowych wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2018

Podmioty wg sektorów własnościowych	2016	2017	2018
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	247	249	254
sektor publiczny - ogółem	17	17	17
sektor prywatny - ogółem	230	232	237
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	191	194	196
sektor prywatny - spółki handlowe	10	10	11
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	6	6	6
sektor prywatny - spółdzielnie	3	3	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	7	7	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Analizując dane widać wzrost podmiotów gospodarki narodowej, dotyczy to wyłącznie sektora prywatnego, a w szczególności osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W stosunku do roku 2016 – liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON wzrosła o 7. Pozostałe podmioty w latach 2016 -2018 występują na takim samym poziomie.

Tabela nr 7: Struktura podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Przewóz według sekcji PKD w latach 2016- 2018

Sekcje PKD 2007 sektor publiczny	2016	2017	2018
Ogółem	247	249	254
Sekcje PKD 2007 sektor prywatny	2016	2017	2018
A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32	28	28
B - Górnictwo i wydobywanie	1	1	1
C – Przetwórstwo przemysłowe	10	10	10
E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	3
F – Budownictwo	20	24	26
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	97	96	95
H - Transport i gospodarka magazynowa	12	13	12

I -Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	8	8
J - Informacja i komunikacja	1	1	-
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	4	5
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	10	11
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5	5	4
N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	4	4
O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	3	3
P - Edukacja	3	2	3
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9	9	9
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	3	3
S – T Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	7	10	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych GUS

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności najwięcej podmiotów gospodarczych w Gminie Przewóz działa w: Sektorze G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Znaczącym sektorem jest również Sektor A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz Sektor F - Budownictwo. W ciągu ostatnich lat widać tendencje wzrostowe wśród podmiotów związanych z obsługą rynku nieruchomości, związanych z budownictwem oraz wśród produkujących wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

Pomimo widocznych tendencji wzrostowych, które wykazują statystyki to mieszkańcy są raczej niezadowoleni z panujących warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie Przewóz w zakresie dostępu do informacji na temat zakładania własnej działalności, ewentualnych uzgodnień oraz ulg. Na dostateczne i złe warunki wskazuje zdecydowana większość respondentów. Także analiza SWOT w części dotyczącej zagrożeń wskazuje na panujące bariery w prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie gminy oraz niską atrakcyjność inwestycyjną gminy. Na pytanie o główny cel rozwoju gminy Przewóz mieszkańcy w ponad 68% swoich odpowiedzi wskazali na rozwój przedsiębiorczości.

III. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

III.1. EDUKACJA

Edukacja postrzegana jest przez lokalne władze, jako priorytetowe działanie. Każda szkoła posiada nowoczesne pracownie z zapleczem dydaktycznym, dobrze wyposażone pracownie przedmiotowe, bazę sportowo-rekreacyjną z boiskami o sztucznej nawierzchni, pracownie komputerowe, gabinety pedagoga, świetlice, biblioteki z czytelniami. Sytuację tą potwierdzają

zarówno statystyki jak i opinia samych mieszkańców, którzy w 80% swoich odpowiedzi uznają, że liczba obiektów oświatowych takich jak szkoły i przedszkola działających na terenie gminy jest w zupełności wystarczająca. Równie dobrze mieszkańcy oceniają także poziom edukacji w swojej gminie w szczególności w takim zakresie jak jakość kształcenia, dostępność dodatkowych zajęć dla uczniów w tym także zajęć wyrównawczych. W analizie SWOT w części dotyczącej mocnych stron gminy Przewóz wysoko znalazła się także odpowiedź, że jest nią wysoki poziom edukacji. W świadomości mieszkańców pozostaje jednak nadal potrzeba podnoszenia poziomu usług w obszarze edukacji, kultury i sportu. Wskazuje na to 1/3 mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym.

Wydatki na oświatę w gminie są w dużej mierze uzależnione od polityki państwa w tym zakresie, wystarczy przypomnieć chociażby powstanie gimnazjów czy wysłanie sześciolatków do szkół podstawowych. Edukacja w gminie jest realizowana na poziomie szkolnictwa podstawowego oraz ponadpodstawowego w następujących placówkach oświatowych:

- Szkoła Podstawowa w Przewozie
- Szkoła Filialna w Lipnej
- Szkoła Filialna w Piotrowie

Natomiast zadania w zakresie opiekuńczo-wychowawczym wykonywane są w:

- Gminnym Przedszkolu w Przewozie;

Poniżej został przedstawiony wykres prezentujący udział poszczególnych grup wiekowych w gminie Przewóz, w latach 2016-2018.

Baza oświatowa w gminie jest bardzo dobrze rozwinięta, w poniższej tabeli zawarto krótką charakterystykę.

Tabela nr 8 Oświata w gminie Przewóz

Nazwa szkoły	Charakterystyka szkoły
Szkoła Podstawowa w Przewozie	W skład zespołu szkół wchodzi szkoła podstawowa (klasy I-VIII). Budynek został wyremontowany w ramach LRPO w 2010 r.
Szkoła Filialna w Lipnej	Szkoła Filialna w Lipnej składa się z klasy III oraz oddziału przedszkolnego dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Budynek wyremontowany, z nowym placem zabaw zakupionym w ramach programu POKL. W 2015r szkoła zakupiła wyposażenie: sprzęt komputerowy, meble, zabawki, pomoce dydaktyczne w ramach programu POKL – doposażenie oddziałów przedszkolnych, za kwotę ok. 87 tys.
Szkoła Filialna w Piotrowie	Szkoła Podstawowa w Piotrowie składa się z klas I-III oraz oddziału przedszkolnego dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Budynek wyremontowany, z nowym placem zabaw zakupionym w ramach programu POKL. W 2015r szkoła zakupiła wyposażenie: sprzęt komputerowy, meble, zabawki, pomoce

	dydaktyczne w ramach programu POKL – doposażenie oddziałów przedszkolnych, za kwotę ok. 87 tys.
Gminne przedszkole w Przewozie	Gminne Przedszkole w Przewozie składa się z 2 oddziałów: dla dzieci w wieku 3-5 lat oraz oddziału 6-latków. Budynek wymagający modernizacji, remontowany wg potrzeb.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych od Urzędu Gminy

W tabeli zamieszczonej poniżej przedstawiono strukturę oświaty w gminie w latach 2016-2018.

Tabela nr 9 Struktura oświaty w gminie Przewóz

Typ placówki		2016	2017	2018
Przedszkola	Liczba przedszkoli	1	1	1
	Liczba uczniów w przedszkolu	73	82	70
Szkoły podstawowe	Liczba uczniów ogółem	218	187	206
	Liczba oddziałów łącznie	14	14	14
	Liczba placówek łącznie	3	3	3
Szkoły gimnazjalne	Liczba uczniów ogółem	104	100	66
	Liczba oddziałów	6	6	6
	Liczba placówek	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

III.2. KULTURA I SPORT

3.2.1. Gminna Biblioteka Publiczna

Najważniejszą placówką kulturalną w gminie jest **Gminna Biblioteka Publiczna, instytucja kultury**, mieszcząca się w Przewozie. Biblioteka współpracuje m.in. z Urzędem Gminy Przewóz, Szkołą Podstawową w Przewozie, z Gminnym Przedszkolem w Przewozie, Policją, Radą Sołecką. GBP w Przewozie posiada małą czytelnię multimedialną składającą się z trzech komputerów, z których korzysta nieodpłatnie i w dogodnym dla siebie czasie społeczność Gminy. Jako jedyna instytucja kultury na terenie Gminy GBP oprócz upowszechniania czytelnictwa, prowadzi również inne działania kulturalne i edukacyjne: zajęcia plastyczne, konkursy literackie, wycieczki, ogniska. Organizuje czas wolny dzieci i młodzieży podczas ferii i wakacji. Przy bibliotece działa sekcja plastyczna i muzyczna.

Gminna Biblioteka Publiczna w 2010r. korzystała z dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Bibliotek Biblioteka + Infrastruktura. Otrzymane dofinansowanie, w wysokości 25.000,000 zostało przeznaczone na zakup mebli i odnowienie pomieszczeń bibliotecznych.

GBP w Przewozie otrzymuje również fundusze z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zakup nowości wydawniczych ,ok. 4 - 5 tys. rocznie.

Poniżej zostały przedstawiona tabela prezentująca księgozbiór biblioteki, liczbę czytelników oraz liczbę wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w latach 2016- 2018.

Tabela nr 10. Poziom czytelnictwa na terenie gminy Przewóz

	Lata		
	2016	2017	2018
Księgozbiór	15492	15885	16234
Liczba czytelników w ciągu roku	497	503	505
Liczba wypożyczeń w ciągu roku	7129	7163	6997

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

3.2.2. Obiekty sportowo-rekreacyjne

Przewóz posiada bazę sportowo-rekreacyjną, na którą składają się:

- Hala sportowa w Przewozie wybudowana w 2006 roku przy budynku Zespołu Szkół w Przewozie;
- Boisko sportowe wraz z budynkiem zaplecza technicznego w Przewozie, wybudowany w 2006 roku w ramach programu SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego;
- Place zabaw przy szkole podstawowej w Lipnej i Piotrowie;
- Klub sportowy: w gminie działają dwa kluby sportowe: Klub Sportowy „NYSA” Przewóz, Klub Sportowy „Lipna”.
- Siłownia zewnętrzna wraz z placem zabaw w Parku w Przewozie

Opinia mieszkańców na temat poziomu rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy w zakresie budowy placów zabaw, boisk, siłowni zewnętrznych, rewitalizacji parków i ich wyposażenia w małą infrastrukturę jest wyraźnie podzielona. Istnieje grupa mieszkańców oceniająca ten poziom jako dobry, ale jest również grupa oceniająca ten poziom jako zły. Niewątpliwie jednak zachodzi uzasadniona potrzeba podjęcia interwencji w tym zakresie. Ponadto mieszkańcy raczej negatywnie oceniają możliwości spędzania czasu wolnego na terenie gminy w szczególności jeśli chodzi o dzieci i młodzież, seniorów ale i osób dorosłych. Zdecydowana liczba osób bo przekraczająca 91% określa ten poziom jako dostateczny i zły.

3.2.3. Świetlice

Świetlice wiejskie na terenie gminy znajdują się w następujących miejscowościach:

- Przewóz – budynek świetlicy połączony z biblioteką, wyposażony w stoły, krzesła oraz naczynia na 160 osób (zakupione w ramach Małe Projekty Leader);

- Bucze – nowy budynek świetlicy wiejskiej wybudowany z programu PROW Leader w 2012 roku wyposażony w stoły, krzesła, naczynia na 40 osób (zakupione w ramach Małe Projekty Leader);
- Dobrochów - nowy budynek świetlicy wiejskiej wybudowany z programu PROW Leader w 2012 roku, wyposażony w stoły, krzesła, naczynia na 60 osób (zakupione w ramach Małe Projekty Leader);
- Straszów – budynek świetlicy wyremontowany w 2014 roku w ramach programu PROW Leader, wyposażony – stoły, krzesła i naczynia na 100 osób;
- Piotrów – nowy budynek świetlicy, połączony z remizą strażacką, wybudowany w 2010 roku w ramach PROW Leader, wyposażony w stoły, krzesła i naczynia na 160 osób (zakupione w ramach Małe Projekty Leader);
- Lipna – nowy budynek świetlicy wiejskiej połączony z remizą strażacką, wybudowany w 2013 roku w ramach programu LRPO, wyposażony w stoły, krzesła, naczynia na 160 osób (zakupione w ramach Małe Projekty Leader);
- Mielno – nowy budynek świetlicy, wybudowany w 2014 roku, w ramach programu PROW Leader, wyposażony w stoły, krzesła, naczynia na 80 osób (zakupione w ramach Małe Projekty Leader);

III.3. TURYSTYKA

3.3.1 Aktywnie w gminie

Szlaki turystyczne

Przez Gminę Przewóz przebiegają następujące szlaki:

- niebieski o długości 71,5 km biegnący przez takie miejscowości jak: Chocicz - Lutol - Lubsko - Świbinki - Drzeniów - Grabów - Chlebice - Dębinka - Zajączek - Przewóz;
- zielony o długości 75 km biegnący przez takie miejscowości jak: Janiszowice - Zasieki - Brożek - Olszyna - Bukowina - Siedlec - Kamienica - Buczyny - Żarki Wielkie - Łęknica - Przysieka - Przewóz - Bucze - Dobrzyń – Sobolice.

Warto wspomnieć, że w miejscowości Przewóz zostały wytyczone szlaki do uprawiania nordic walkingu.

Szlaki konne

Gmina stwarza wyjątkowe warunki do uprawiania jazdy konnej, i to zarówno wycieczek wierzchem jak i bryczkami. W 2013 roku został wyznaczony szlak konny na obszarze Borów Dolnośląskich,

którego poszczególne odcinki biegną również przez miejscowości gminy Przewóz. Szczególnie istotny jest szlak biegnący od strony gminy Pieńsk oraz gminy Węgliniec. Obie nitki łączą się w miejscowości Sobolice a sam szlak biegnie dalej przez Sanice, Dobrzyń, Bucze, Przewóz, Straszów, Mielno do dużego ośrodka związanego z rekreacją konna czyli Bogumiłowa leżącego na terenie gminy wiejskiej Żary.

Szlaki wodne oraz turystyka rowerowa

Turystyką kajakową i pontonową na terenie gminy Przewóz zajmuje się wyłącznie Bike Hotel. Jest to obiekt noclegowy, który w swojej ofercie posiada także możliwość organizacji indywidualnych oraz grupowych spływów głównie rzeką Nysa Łużycka. Szlaki wodne zostały wyznakowane dzięki realizacji projektu pn. „Przygoda z Nysą”. Dzięki temu projektowi powstała również mała infrastruktura turystyczna służąca rozwojowi tej formy rekreacji.

Jednakże główną ofertą Bike Hotelu są wszelkie formy rekreacji związanej z rowerem. Jak wskazuje sama nazwa obiektu obsługuje on turystów poruszających się tym właśnie środkiem transportu. W ofercie Hotelu są imprezy, rajdy i wycieczki rowerowe zarówno po Polskiej jak i Niemieckiej stronie.

Szlak zabytkowych parków i ogrodów

Park w Przewozie w roku 2014 włączony został do szlaku zabytkowych parków i ogrodów po obu stronach Nysy. Była to inicjatywa Fundacji „Bory Dolnośląskie” oraz partnerów Niemieckich. W tym samym czasie rozpoczęto także działania promujące szlak, w tym park w Przewozie po obu stronach Nysy Łużyckiej poprzez materiały drukowane jak ulotki i przewodniki oraz organizację konferencji na którą zapraszano przedstawicieli mediów. Szlak posiada swoje strony internetowe:

www.park.borydolnoslaskie.org

www.ogrody.borydolnoslaskie.org

Opracowano również wirtualny spacer po parku w okresie letnim oraz zimowym. Spacer zamieszczony został na stronie Fundacji www.bory.org.pl

Ekomuzea

Ekomuzeum Forsowania Nysy Łużyckiej

W miejscowości Sobolice w ramach projektu „Przygoda z Nysą” powstała rekonstrukcja okopów z czasów II wojny światowej wraz z tablicami informacyjnymi dotyczącymi wydarzeń związanych z forsowaniem Nysy Przez żołnierzy II Armii Krajowej. Z inicjatywy Fundacji „Bory Dolnośląskie” okopy te wydłużono do 30 metrów, wyposażono je dodatkowo w 3 ziemianki, w tym jedną

zamykaną, w której znajdują się pamiątki zebrane wśród mieszkańców. Wokół okopów postawiono duże tablice szczegółowo opisujące wydarzenia związane z forsowaniem rzeki. Postawiono pomnik upamiętniający te wydarzenia oraz wydano książkę poświęconą tej tematyce. Całości nadano formę ekomuzea, które udostępniono mieszkańcom oraz turystom.

Myślistwo

W gminie są także dobre warunki do uprawiania myślistwa, ponieważ w lasach występuje dużo zwierzyny łownej. Na terenie gminy Przewóz działają dwa koła łowieckie, z tego jedno ma nazwę "Cietrzew" – co jest odznaką działań w ramach ochrony populacji tego gatunku. Główne zwierzęta łowne to dziki, jelenie i sarny.

Grzybobrania

Bogactwo lasów sprawia, że gmina staje się, co roku miejscem docelowym grzybiarzy, którzy pokonują nawet setki kilometrów, by móc spróbować swoich sił w grzybobraniu. W najbliższych okolicach rosną między innymi borowiki, rydze, podgrzybki i kanie. Dla miłośników grzybobrania pomiędzy miejscowościami Sanice i Sobolice z inicjatywy Fundacji „Bory Dolnośląskie” powstała ponad kilometrowa pieszka ścieżka edukacyjna z 20 tablicami opisującymi najbardziej pospolite gatunki grzybów występujących w okolicznych lasach, zarówno tych jadalnych i cenionych przez grzybiarzy jak i tych trujących. Po ścieżce kierują nas drewniane grzyby do których przymocowane są pomarańczowe strzałki kierunkowe.

3.3.2. Miejsca warte odwiedzenia:

- Kościół filialny p.w. Św. Michała Archanioła w Piotrowie: budowla gotycka wniesiona w XII wieku, zbudowana z granitowego kamienia narzutowego. Nisko umieszczony chór stoi na bazie zamkniętego ośmiokąta i jest wsparty filarami podporowymi. Strona północna nie posiada okien. Zachodnie i południowe wejście są zwieńczone ostrym łukiem. W kościele znajduje się renesansowa chrzcielnica z 1525r., która stoi w sieni południowego wejścia. Przy murze otaczającym kościół znajduje się drewniana dzwonnica z drugiej połowy XIX wieku;
- Kościół filialny p.w. św. Katarzyny w Lipnej: jednonawowy klasyczny kościół zbudowany w 1807r. W setną rocznicę wybudowania świątyni, została ona odnowiona i dodatkowo wyposażona. Na honorowym miejscu obok ołtarza zawisła tablica z 30 nazwiskami poległych mieszkańców miejscowości na wszystkich frontach I wojny światowej;

- Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Przewozie: pochodzący z XIII wieku kościół gotycki, został zbudowany z kamienia polnego i cegły spojonej zaprawa wapienna. Jest to trzynawowa bryła zamknięta pięciobocznym prezbiterium, z masywną wieżą na planie czworoboku stojącą od północnej strony kościoła. Wewnątrz kościoła znajduje się obszerna zakrystia nakryta ostrołukowym sklepieniem. W pięknie rzeźbionym barokowym antepedium jest ołtarz główny z obrazem Najświętszej Marii Panny między posagami tegoż ołtarza św. Józef z dzieciątkiem Jezus i św. Anna z jej córką Maria, ponad obrazem Trójca św. Witraże pochodzą z 1906 r. i przedstawiają serce Jezusa i serce Marii. W kościele znajduje się drewniana chrzcielnica oraz ambona, które są dziełem baroku. Do kościoła wiodzie kamienna brama zwieńczona framugą z figurą św. Marii. Sąsiadująca z kościołem plebania zbudowana jest w pierwszej połowie XIX w. Jest to budowla klasycystyczna, murowana z cegły, parterowa, założona na planie prostokąta. Pokryta jest dachem naczółkowym z powieka.
- Ruiny Kościoła p.w. św. Marii w Straszowie: pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1346 r. Wojna 30-letnia niemalże całkowicie unicestwiła obiekt. Zniszczony został całkowicie dach, ambona oraz ławki. Drugi, wybudowany na tym wzgórzu kościół miał wieżę na podstawie kwadratu. Zbudowano go z gładów narzutowych i rudy darniowej. Wewnątrz nawy znajdował się ołtarz św. Marii. Wejście na teren przyległy prowadziło przez ostrołukową bramę w murze kościelnym. W 1815 r. uderzenie pioruna zniszczyło kościół do końca;
- Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Sobolicach: neogotycka budowla z XIX wieku. Od strony głównego wejścia, na szczycie, znajduje się sygnaturka z dzwonem. Po przeciwnej stronie budynku tuż pod zwieńczeniem dachu wmurowana jest tablica z inskrypcją w języku niemieckim;
- Dwór w Straszowie: obiekt został wzniesiony na początku XIX wieku, prawdopodobnie na miejscu starszej siedziby, o czym świadczyć może masywna przypora znajdująca się w południowo-zachodnim narożniku budynku, czy ślady po otworze okiennym w elewacji południowej. Przypuszczalnie w 1. poł. XX wieku dwór wykorzystywany był jako dom myśliwski. Wzniesiona w stylu klasycystycznym rezydencja założona jest na rzucie prostokąta z dostawioną od zachodu dobudówką na planie sześcioboku. Elewacja frontowa zwrócona jest na południe. Dwór jest obiektem murowanym z cegły i tynkowanym. Piętrowy budynek, podpiwniczony w części centralnej, nakryty jest dachem naczółkowym. Zwartą bryłę urozmaica ganek filarowy zwieńczony niewielkim tarasem umieszczonym w części środkowej fasady. Dekoracja gładkich, tynkowanych elewacji ograniczona została do

boniowania, akcentującego ich naroża. Z oryginalnego wyposażenia dworu zachowała się stolarka drzwiowa głównych drzwi wejściowych. Po 1945 roku dwór był użytkowany przez PGR. W 1966 roku przeprowadzono remont budynku, w wyniku którego całkowicie przekształcono wnętrze. Obecnie rezydencja znajduje się w rękach prywatnych;

- Ruiny wieży zamkowej (głódowej) w Przewozie: nazwa wiąże się z historią zamknięcia w wieży Baltazara - księcia piastowskiego przez jego brata Jana w XV wieku. Wieża ma 22 m wysokości, 11 m średnicy, a grubość murów dochodzi do 4 m.

3.3.3. Baza noclegowa i gastronomiczna

Na terenie gminy Przewóz usługi noclegowe i gastronomiczne świadczone są w następujących obiektach mieszczących się w Przewozie:

- Restauracja Pokusa;
- Bike Hostel.

Mieszkańcy w przeprowadzonych badaniach ankietowych raczej dobrze oceniają poziom bazy turystycznej gminy. Jako dostateczny, dobry i bardzo dobry określa go ponad 70% osób biorących udział w badaniu. Tylko niecałe 30% jest innego zdania. Ponadto w pracach nad analizą SWOT w części dotyczącej szans na rozwój gminy Przewóz bardzo duża grupa mieszkańców wskazała na potrzebę rozwoju agro i ekoturystyki, która na terenie gminy nie występuje w ogóle. Pomimo dużych walorów przyrodniczych, atrakcji turystycznych brakuje oferty agroturystycznej, która mogłaby wziąć częściowy ciężar obsługi ruchu turystycznego, który odbywa się na terenie gminy, szczególnie adresowanego do turystów szukających nieco tańszej oferty noclegowej.

III.4 OCHRONA ZDROWIA

W ramach systemu opieki zdrowotnej prowadzona jest powszechnie dostępna podstawowa opieka zdrowotna. Świadczenia w POZ są udzielane osobom, które dokonały wyboru lekarza, pielęgniarki, położnej. Realizowane są najczęściej w warunkach ambulatoryjnych, w przypadkach uzasadnionych medycznie – w warunkach domowych. Pacjent nie ma obowiązku wybrania wszystkich zakresów świadczeń POZ w tej samej przychodni. Opieka w POZ sprawowana jest przez lekarza, pielęgniarkę POZ oraz pielęgniarkę i higienistkę szkolną. Podstawowa Opieka Zdrowotna zajmuje się między innymi: profilaktyką chorób układu krążenia, cukrzycą, gruźlicą; poradami patronażowymi; badaniami bilansowymi; szczepieniami ochronnymi; świadczeniami laboratoryjnymi; skierowaniami na rehabilitację; skierowaniami na leczenie uzdrowiskowe; zleceniami na transport sanitarny. W gminie Przewóz funkcjonuje 1 zakład opieki zdrowotnej,

z którym zawarto umowę o udzielenie świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, jest to „Nova-Med” Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Mieszkańcy w swojej opinii określają poziom dostępności do usług ochrony zdrowia w swojej gminie na dobrym i bardzo dobrym poziomie. W szczególności chodzi o dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej w tym aptek i punktów aptecznych. Blisko 96,5% osób biorących udział w badaniach ankietowych pozytywnie wypowiada się na ten temat. Także w analizie SWOT w części dotyczącej mocnych stron gminy Przewóz pojawiła się opinia, że jest nią m.in. opieka medyczna.

Niepokojącym zjawiskiem jest jednak ciągle rosnąca liczba porad udzielanych w placówkach zdrowia. Świadczy to niewątpliwie o starzeniu się populacji na terenie gminy Przewóz i potrzebami zdrowotnymi osób starszych.

III.5 OPIEKA SPOŁECZNA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej. OPS realizuje zadania, w szczególności w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednostka nie posiada jednak opracowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Najczęściej udzielanymi formami pomocy są:

- świadczenia pieniężne:
 - zasiłek stały,
 - zasiłek okresowy,
 - zasiłek celowy,
 - specjalny zasiłek celowy;
- świadczenia niepieniężne:
 - praca socjalna,
 - posiłek,
 - schronienie,
 - niezbędne ubranie,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
 - pomoc rzeczowa,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - sprawienie pogrzebu,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - kierowanie do domu pomocy społecznej;

- przyznawanie dodatków mieszkaniowych, które są realizowane, jako zadania własne gminy zgodnie ustawą z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych;
- przyznawanie świadczeń rodzinnych, które są wykonywane, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
- przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które są wykonywane, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- podejmowanie szeregu działań na podstawie ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym koordynacją i obsługą techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego w 2011 roku;
- inne zadania na podstawie uchwał rady gminy, zawartych umów i porozumień.

Liczba rodzin i osób korzystających z usług świadczonych przez OPS w latach 2016-2018 została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela nr 11 Charakterystyka udzielonych świadczeń, stan na 31.12.2018

Udzielane świadczenia	2016	2017	2018
<i>Pomoc finansowa</i>	120 rodziny	117 rodziny	107 rodziny
<i>Dożywianie /posiłki w szkołach i zasilki na zakup żywności</i>	115 osób	91 osób	81 osób
<i>Usługi opiekuńcze</i>	2 osoby	6 osób	7 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej systematycznie maleje. Według informacji uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej najczęstszymi powodami ubiegania się o wsparcie finansowe jest:

- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- niezaradność życiowa.

Tabela nr 12. Kwoty świadczeń wypłacanych przez OPS

Kwota świadczeń wypłacanych w ciągu roku (w tysiącach)	2016	2017	2018
<i>Świadczenia rodzinne</i>	1 115	994	796
<i>Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami</i>	539	529	441
<i>Zasiłki pielęgnacyjne</i>	176	176	185

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Porównując dane na przestrzeni lat 2016-2018 można zaobserwować spadek wysokości świadczeń wypłacanych w ciągu roku. Podobną tendencją można zauważyć w przypadku ilości rodzin pobierających świadczenia rodzinne na dzieci. Informacje na ten temat zostały zawarte na wykresie zamieszczonym poniżej.

W przypadku liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających ze świadczeń w latach 201-2014 widać, że do 2013 roku liczba ta systematycznie rosła, dopiero od 2014 widać jej znaczący spadek. Pomimo statystyk poczucie ubóstwa w oczach mieszkańców jest bardzo nierównomierne. Przewagę mają mieszkańcy określający ten poziom jako średni lub niski (prawie 61,5%). Istnieje jednak dość licząca się grupa osób deklarująca poczucie ubóstwa na poziomie wysokim i bardzo wysokim (38,5%). W ocenie mieszkańców gminy Przewóz skala występowania przestępczości i przemocy w rodzinie jest niska lub średnia. Mieszkańcy na pewno czują się bezpiecznie. Dodatkowo w odczuciu mieszkańców przeważają opinie o niskiej i średniej skali występowania uzależnienia od alkoholu i narkotyków. Istnieje jednak grupa mieszkańców, której opinie różnią się znacznie. Mieszkańcy uważają że sposoby rozwiązywania problemów społecznych jak i profilaktyka w gminie jest na dostatecznym poziomie z tendencją idącą w kierunku pozytywnych działań.

III.6 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci w obsadzie 3 osobowej: kierownik posterunku, dzielnicowy – 1 osoby, policjant dochodzeniowy z Posterunku Policji w Przewozie, który podlega Komendzie Powiatowej Policji w Żarach. Natomiast ochronę przeciwpożarową mieszkańcom gminy zapewniają następujące terenowe jednostki ochotniczej straży pożarnej (OSP):

- Ochotnicza Straż Pożarna w Przewozie: budynek remizy znajduje się w centrum miejscowości, w 2015 roku został rozbudowany o dodatkowy garaż dla średniego samochodu (EWT Polska-Saksonia). Oprócz tego posiada 2 samochody lekkie (Ford, Iveco) i samochód średni Mercedes;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lipnej: budynek remizy wybudowany w 2013 roku wraz z wyposażeniem (lekki pojazd strażacki Iveco, dodatkowo posiada również samochód średni Steyr);

Ochotnicza Staż Pożarna w Dąbrowie Łużyckiej: istniejący budynek remizy remontowany jest na bieżąco według potrzeb, OSP posiada samochód Star 244;

- Ochotnicza Staż Pożarna w Piotrowie: budynek remizy strażackiej, wybudowany w 2010 roku, OSP posiada samochód lekki Iveco i średni Star 266;

Do podstawowych obowiązków ochotniczych straży pożarnych należy między innymi branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, powodzi oraz innych klęsk żywiołowych, zagrożeń ekologicznych, katastrof i każdych zdarzeń zagrażających życiu, zdrowiu i mieniu człowieka oraz środowisku naturalnemu. Warto podkreślić, że wszystkie jednostki ochotniczej straży pożarnej, funkcjonujące na terenie gminy, posiadają wyposażenie i wyszkolenie umożliwiające podjęcie następujących działań:

- ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów,
- ratownictwa technicznego i drogowego,
- ratownictwa medycznego,
- poszukiwawczo-ratowniczych.

VII.7 KAPITAŁ SPOŁECZNY

Na terenie Gminy Przewóz funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, które biorą czynny udział w życiu publicznym i społecznym. Ich zestawienie zostało zawarto w poniższej tabeli.

Tabela nr 13. Zestawienie organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe
Klub Sportowy „NYSA” Przewóz
Klub Sportowy „Lipna”
OSP Przewóz
OSP Lipna
OSP Dąbrowa Łużycka
OSP Piotrow
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Dobrochowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy

Warto zauważyć, że praktycznie, co roku podejmowana jest uchwała w sprawie przyjęcia Programu współpracy gminy Przewóz z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie działalności pożytku publicznego, który każdorazowo poprzedzany jest konsultacjami społecznymi. Współpraca gminy z organizacjami odbywa się poprzez współpracę finansową

i pozafinansową. Współpraca pomiędzy podmiotami wspomnianymi powyżej obejmuje przede wszystkim realizację zadań z zakresu:

- działalności charytatywnej,
- ochrony i promocji zdrowia,
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- edukacji, oświaty i wychowania,
- wypoczynku dzieci i młodzieży,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury,
- wsparcia i upowszechnienia kultury fizycznej i sportu,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- turystyki, krajoznawstwa i promocji,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

W gminie nie został wyodrębniony fundusz sołecki, co uzasadnia się w uchwałach, że jego utworzenie spowodowałoby zmniejszenie środków budżetowych na zadania uchwalone przez Radę Gminy oraz rozdrobnienie środków i spowolnienie realizacji zadań strategicznych. Same rady sołeckie nie widzą potrzeby tworzenia funduszu sołeckiego, ponieważ bieżące zadania i inwestycje w poszczególnych miejscowościach gminy realizowane są na bieżąco.

Zauważalny staje się jednak brak inicjatyw społecznych i lokalnych liderów. W analizie SWOT w części dotyczącej zagrożeń dla rozwoju gminy Przewóz na ich brak wskazało blisko 51% osób biorących udział w badaniu ankietowym. Natomiast w części dotyczącej szans na rozwój gminy zaangażowanie w działania na rzecz gminy oraz na partycypację publiczną wskazało 31,5% badanych. Dane te potwierdzają, że poziom zaangażowania jest niewystarczający do powinno skłonić władze do interwencji w tym zakresie, szczególnie do dokonania zmian w planie współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi.

IV. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

IV.1. MIESZKALNICTWO

Punktem wyjścia analizy stanu gospodarki mieszkaniowej Gminy Przewóz jest ilościowa ocena ogólnej sytuacji mieszkaniowej oraz ilościowa i jakościowa ocena gminnego zasobu mieszkaniowego. Według danych statystycznych, na terenie gminy na przestrzeni lat 1995 – 2014 liczba mieszkań wzrosła o 85, natomiast w latach 2008-2014 liczba budynków mieszkalnych wzrosła

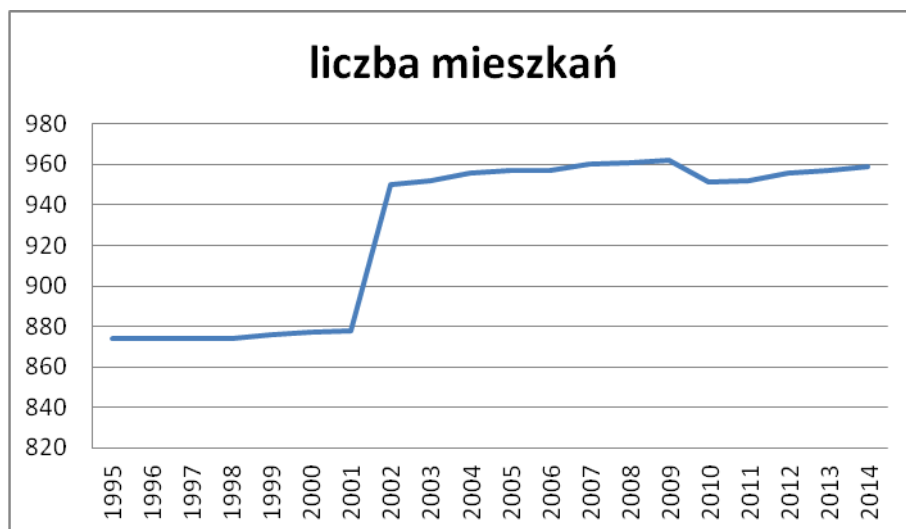
o 4. Poniżej przedstawiono tabelę dotyczącą zasobów mieszkaniowych w Gminie Przewóz wraz z powierzchnią użytkową.

Tabela nr 14. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Przewóz

	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa ogółem
1995	874	64504
1996	874	64504
1997	874	64504
1998	874	64504
1999	876	64725
2000	877	64824
2001	878	64928
2002	950	71568
2003	952	71859
2004	956	72277
2005	957	72391
2006	957	72391
2007	960	72793
2008	961	72945
2009	962	73127
2010	951	74723
2011	952	74962
2012	956	75970
2013	957	76162
2014	959	76437

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Wykres nr 12. Dynamika powstawania mieszkań

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Gmina Przewóz posiada 22 mieszkania komunalne o łącznej powierzchni 1378 m², według stanu na dzień 31.12.2013 r. W tym 3 mieszkania o łącznej powierzchni 104 m² są to obiekty socjalne. Liczba mieszkań niezamieszkałych tzw. pustostanów w opisywanym okresie wynosiła 4. W gminie Przewóz, podobnie jak całym kraju, komunalne zasoby mieszkaniowe gmin są niewystarczające do wykonywania nałożonych w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej zadań. Aktualnie, głównym sposobem pozyskiwania lokali są wyłącznie remonty tzw. pustostanów.

Podobnego zdania są również mieszkańcy gminy, którzy określili możliwości dokonania zakupu lub najmu lokali jako dostateczny i zły. Taką opinię ma blisko 68,5% osób biorących udział w badaniach ankietowych.

Biorąc pod uwagę okres lat 2004-2014 drastycznie spadła liczba, bo aż o 493, przyznawanych dodatków mieszkaniowych. Poniżej w tabeli przedstawiono łączną liczbę przyznanych świadczeń i ogólną ich kwotę.

Tabela nr 15. Dodatki mieszkaniowe w Gminie Przewóz

	Liczba dodatków mieszkaniowych	Łączna kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych
2004	634	78780
2005	488	53276
2006	364	38669
2007	276	26759
2008	214	26525
2009	183	20637
2010	244	23380
2011	172	21002
2012	174	18520
2013	161	21871
2014	141	18996

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

IV.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Łączna długość wszystkich dróg na terenie gminy Przewóz wynosiła 109,33 km:

- DK27 relacji Żary - Przewóz (9,48 km) i dalej do miejscowości Podrosche po stronie Niemieckiej;
- DW350 relacji Łęknica – Przewóz – Gozdnicza (22,29 km);
- 1078 F relacji granica powiatu – Straszów (2,57 km);
- 1084F relacji Dąbrowa Łużycka – Straszów (10,22 km);
- 1097F relacji Piotrów – Przewóz (10,24 km);
- 1100F relacji Piotrów – Mielno (8,47 km);

- 1101F relacji Dobrzyń – Sanice (6,03 km);
- drogi gminne o łącznej długości 40,02 km

W zakresie omawiania kwestii dróg należy mieć na uwadze przepisy definiujące drogi zawarte w ustawie z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych. Zgodnie z tą ustawą drogą gminną jest drogą o znaczeniu lokalnym niezaliczona do innej kategorii (krajowa, wojewódzka), stanowiąca uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, wyłączając drogi wewnętrzne. Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy, po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie zarządu powiatu. Zgodnie z przepisami ww. ustawy budowa, przebudowa, remont, utrzymanie, ochrona oraz oznakowanie dróg wewnętrznych, a także zarządzanie nimi należy do zarządcy terenu, na którym jest zlokalizowana droga, a w przypadku jego braku - do właściciela tego terenu.

Tabela nr 16. Długość dróg w Gminie Przewóz

Drogi	krajowe	wojewódzkie	powiatowe	gminne
Długość w km	9,48	22,29	37,54	40,02
Udział w %	8,71	20,34	34,34	36,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w Gminie Przewóz.

Przez teren gminy aktualnie nie przebiega żadna linia kolejowa. Gmina nie posiada własnego przedsiębiorstwa komunikacyjnego, jak również na terenie powiatu żarskiego żaden przewoźnik nie realizuje komunikacji publicznej o charakterze użyteczności publicznej. Komunikacja publiczna ma szczególne znaczenie dla uczniów odbywających naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych, którzy z racji wieku nie posiadają uprawnień do kierowania pojazdami samochodowymi. Ma także znaczenie dla osób starszych podróżujących do placówek służby zdrowia itp. W swojej opinii mieszkańcy są jednak podzieleni w kwestii stanu dróg w gminie. Jako zły i dostateczny stan dróg określa blisko 65% osób biorących udział w badaniach ankietowych. Tylko 35% badanych określiła go jako dobry. Nikt natomiast nie wskazał na odpowiedź bardzo dobry.

Istniejąca sieć komunikacji autobusowej na terenie gminy umożliwia połączenie 13 miejscowości z siedzibą gminy, połączeń nie posiadają słabo zaludnione Jamno. Natomiast z siedziby gminy można dojechać bezpośrednio w trzech kierunkach tzn. Lipna, Mielno oraz Sobolice. W dni świąteczne i wolne od pracy (soboty, niedziele) komunikacja nie została zaplanowana. W swojej opinii mieszkańcy gminy Przewóz w bardzo negatywny sposób odnieśli się do dostępu środków komunikacyjnych w gminie. Zdecydowana większość bo aż blisko 86% osób biorących udział

w badaniach ankietowych stwierdziła, iż są one niewystarczające. Pojawiały się również komentarze określające tą sytuację jako dramatyczną. W analizie SWOT w części dotyczącej słabych stron gminy Przewóz wskazywano na zły stan dróg. Taką opinię miała blisko połowa osób poproszona o wskazanie słabych stron gminy. Te same osoby poproszone o wskazanie celów rozwoju gminy wskazała także na poprawę stanu infrastruktury drogowej (65%). Szczególnie wiele uwag dotyczyło braku lub złego stanu chodników.

IV.3. SIEĆ WODOCIĄGOWA

Na terenie Gminy Przewóz wszystkie sołectwa są zwodociągowane. W procesie dostarczania wody podstawowe znaczenie mają ujęcia wody, na podstawie których budowane są systemy dostarczania wody do mieszkańców. Gmina Przewóz w chwili obecnej posiada 3 stacje uzdatniania wody:

- SUW „Przewóz” obsługuje miejscowości Przewóz, Bucze, Potok;
- SUW „Dąbrowa Łużycka” obsługuje miejscowości Dąbrowa Łużycka, Włochów, Dobrochów, Straszów, Silno Małe;
- SUW „LIPNA” obsługuje miejscowości Lipna, Jamno, Dobrzyń, Sanice, Sobolice.

Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła w 2014 roku 87,8 km i obejmuje swym zasięgiem wszystkie sołectwa gminy. Liczba przyłączy do posiadłości i zbiorowego zamieszkania wynosiła w 2014 roku 727 szt. Sieć wodociągowa wykonana jest z PCV, zeliwa, stali. Dane statystyczne dotyczące gospodarki wodociągowej w gminie Przewóz na tle powiatu żarskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 17. Wykaz sieci wodociągowej w gminie Przewóz w latach 2011-2014

Parametr	Rok	Jednostka	Powiat Żarski	Gmina Przewóz	Gmina na tle powiatu
Długość czynnej sieci rozdzielczej	2011	km	794,0	87,6	11,03%
	2012	km	798,9	87,6	10,90%
	2013	km	815,0	87,8	10,77%
	2014	km	828,8	87,8	10,59%
Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	2011	km	489,4	87,6	17,90%
	2012	km	489,7	87,6	17,89%
	2013	km	501,0	87,8	17,52%
	2014	km	512,7	87,8	17,12%
Zużycie wody ogółem w gospodarstwach domowych	2012	m ³	26,6	26,3	98,87%
	2013	m ³	26,4	23,9	90,53%
	2014	m ³	27,0	24,5	90,74%

na jednego mieszkańca					
-----------------------	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

Tabela nr 18. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Przewóz w latach 2011-2014

Parametr	Rok	Jednostka	Powiat Żarski	Gmina Przewóz	Gmina na tle powiatu
przylączya prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2011	szt.	12801	726	5,67%
	2012	szt.	12847	726	5,65%
	2013	szt.	13062	727	5,57%
	2014	szt.	13079	727	5,56%
Woda dostarczana gospodarstwom domowym	20011	dam ³	2794,3	92,3	3,03%
	2012	dam ³	2645,1	89,0	3,37%
	2013	dam ³	2613,8	77,4	2,96%
	2014	dam ³	2672,4	80,0	2,99%
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	2011	osoba	88545	2676	3,02%
	2012	osoba	88276	2681	3,04%
	2013	osoba	88170	2677	3,04%
	2014	osoba	91706	3239	3,53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

IV.4 SIEĆ KANALIZACYJNA

Na terenie gminy występuje cząstkowa kanalizacja, tylko 6,1 km sieci. Ponadto liczba przyłączy prowadząca do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 44. Teren Gminy Przewóz obsługują trzy biologiczne oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w miejscowościach: Przewóz, Piotrów i Lipna. Łączna ich przepustowość na dobę wynosi 545m³. W gminie Przewóz w roku 2014 funkcjonowało 9 przydomowych oczyszczalni ścieków i 630 zbiorników bezodpływowych. Poniżej przedstawiono niektóre z parametrów opisujących gospodarkę ściekową gminy Przewóz.

Tabela nr 19. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Przewóz, na tle powiatu w latach 2011- 2014

Parametr	Rok	Jednostka	Powiat Żarski	Gmina Przewóz	Gmina na tle powiatu
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	2011	km	187,1	4,5	2,41%
	2012	km	195,8	4,5	2,30%
	2013	km	203,7	6,1	2,99%
	2014	km	230,0	6,1	2,65%
przylączya prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2011	szt.	3448	26	0,75%
	2012	szt.	3460	26	0,74%

	2013	szt.	3508	44	1,25%
	2014	szt.	3568	44	1,23%
ścieki odprowadzone	2011	dam ³	2190	9	0,41%
	2012	dam ³	2219	7	0,31%
	2013	dam ³	2598,5	9	0,35%
	2014	dam ³	2598,2	10	0,38%
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	2011	osoba	50129	431	0,86%
	2012	osoba	49907	432	0,87%
	2013	osoba	49963	632	1,27%
	2014	osoba	50200	630	1,26%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

W swojej opinii mieszkańcy gminy różnie ocenili swój dostęp do podstawowych mediów takich jak kanalizacja sanitarna oraz wodociągi. Na bardzo dobry i dobry poziom wskazuje 45,6% osób biorących udział w badaniu ankietowym. Jako dostateczny i zły określa go 54,4% badanych.

IV.5 GOSPODARKA ODPADAMI

Od 1 lipca 2013 r., zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zaczęły obowiązywać zmiany dotyczące sposobu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym również ponoszenia opłat z tego tytułu. Wprowadzony system selektywnej zbiórki odpadów. Osiedla domów jednorodzinnych oraz tereny wiejskie zostały objęte systemem tzw. segregacji workowej. Polega ona na zbieraniu odpadów do specjalnie dostarczonych przez gminę kolorowych worków plastikowych. Worki te przekazywane są mieszkańcom nieodpłatnie. Segregacją odpadów objęte są wszystkie miejscowości na terenie gminy. Gmina nie posiada własnego wysypiska śmieci. W zakresie odpadów komunalnych gminę obsługuje firma PreZero Service Zachód Sp. z o.o..

Tabela nr 20. Ilość odpadów zebranych w Gminie Przewóz w 2018 roku

Rodzaj odpadów	Ilość w Mg
Niesegregowane odpady komunalne	515,14
Szkło	39,70
Papier i tektura	33,80
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	25,00
Odpady wielkogabarytowe	0,00
Tworzywa sztuczne	33,90
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,00
Odpady ulegające biodegradacji	10,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Przewóz za 2018 r.

Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej, nie obejmuje ilości odpadów komunalnych zebranych selektywnie przeznaczonych do składowania.

Tabela nr 21. Zmieszane odpady z terenu gminy Przewóz, na tle powiatu w latach 2011- 2014

Parametr	Rok	Jednostka	Powiat Żarski	Gmina Przewóz	Gmina na tle powiatu
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem	2011	tona	28938,52	310,04	1,07%
	2012	tona	28503,91	396,86	1,39%
	2013	tona	26721,87	516,04	1,93%
	2014	tona	25169,55	406,41	1,61%
Zmieszane odpady zebrane z gospodarstw domowych	2011	tona	18218,03	214,78	1,18%
	2012	tona	19326,55	295,27	1,53%
	2013	tona	20198,11	391,96	1,94%
	2014	tona	19465,08	304,26	1,56%
Zmieszane odpady przypadające na 1 mieszkańca ogółem	2011	kg	289,9	95,0	32,77%
	2012	kg	286,1	121,5	42,47%
	2013	kg	269,6	159,0	58,98%
	2014	kg	254,6	124,6	48,94%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w GUS

IV.6 SIEĆ ENERGETYCZNA

Teren całej gminy jest zaopatrzony w energię elektryczną. Na terenie Gminy Przewóz, na Nysie Łużyckiej występują 2 elektrownie wodne. W budynkach mieszkalnych, energia elektryczna wykorzystywana jest głównie do: podtrzymywania odpowiednich warunków klimatycznych w pomieszczeniach (ogrzewanie i wentylacja), oświetlenia pomieszczeń, ogrzewania wody, do celów sanitarnych, gotowania posiłków, napędu urządzeń elektrycznych i AGD. W określonych sytuacjach (występujących poza zabudowa mieszkalną) energia wykorzystywana jest również na potrzeby chłodzenia.

IV.7 SIEĆ TELEKOMUNIKACYJNA

Na terenie gminy tylko Przewóz, Lipna i Bucze posiada dostęp do sieci przewodowej telefonów. Część miejscowości w gminie posiada stałe łącze i dostęp do Internetu, pozostała część korzysta z Internetu radiowego oraz komórkowego. Sieć komórkowa występuje na terenie na całej Gminy Przewóz, ale nie wszędzie jest dobry zasięg.

V PARTNERSTWA KRAJOWE I ZAGRANICZNE

Współpraca transgraniczna jest to każde wspólnie podjęte działanie mające na celu umocnienie i dalszy rozwój sąsiedzkich kontaktów między wspólnotami i władzami terytorialnymi, co najmniej dwóch umawiających się stron, jak również zawarcie porozumień i przyjęcie uzgodnień koniecznych do realizacji takich zamierzeń. W poniższej tabeli zostały zaprezentowane informacje na temat zawartych partnerstw zagranicznych.

Tabela nr 22 Partnerstwa zagraniczne

Partner	Data zawarcia partnerstwa	Obszary działania
Umowa o współpracy z Gminą Krauschwitz (Niemcy)	30.04.2004 r.	<ul style="list-style-type: none">- ochrona przeciwpożarowa,- wymiana dzieci i młodzieży,- kultura,- sport,- promocja,- historia- pozostałe wspólne inicjatywy
Umowa o współpracy z Miastem Rothenburg (Niemcy)	23.11.2009 r.	<ul style="list-style-type: none">- ochrona przeciwpożarowa,- wymiana dzieci i młodzieży,- kultura,- sport,- promocja,- historia- pozostałe wspólne inicjatywy

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z UG

Poniżej została przedstawiona tabela z informacjami na temat partnerstwa krajowego gminy Przewóz.

Tabela nr 23 Związki Stowarzyszeń, do których należy gmina Przewóz

Nazwa związku	Cel działania
Zrzeszenie Gmin Województwa	Głównym celem działalności Zrzeszenia jest tworzenie warunków do formułowania i wyrażania interesów gmin i osób pełniących funkcje

Lubuskiego	prezydentów burmistrzów i wójtów oraz działanie na rzecz integracji europejskiej oraz zabieganie o środki pomocowe z Unii Europejskiej.
Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu NYSA-SPREWA-BÓBR	<p>Główne cele działalności:</p> <p>1. Przewycięzanie granic:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja wzajemnych uprzedzeń i obaw – Wspieranie przyjacielskich kontaktów – Wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu – Budowanie wzajemnego porozumienia i zaufania – Wyrównanie i poprawa poziomu życia po obu stronach granicy <p>2. Integracja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Integracja wschodu z zachodem – Wspieranie kooperacji miast i gmin – Transgraniczne planowanie przedsięwzięć infrastrukturalnych – Współtworzenie transgranicznych koncepcji rozwojowych <p>3. Nowy duch europejski:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie trwałych ogniw integracji na byłych granicach – Pielęgnowanie odmienności narodowej jako bogactwa Europy – Realizacja współpracy transgranicznej jako priorytetowego zadania europejskiego
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie	<p>Stowarzyszenie jest partnerstwem trójsektorowym skupiającym przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. LGD działa, jako stowarzyszenie i jest dobrowolnym samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Przedmiotem działalności Stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju obszarów wiejskich gmin regionu Bory Dolnośląskie, ochrona wartości historycznych, kulturowych, urbanistycznych, przyrodniczych, krajobrazowych na obszarze gmin tworzących stowarzyszenie, integracja mieszkańców oraz budowanie wspólnej tożsamości, rozwój współpracy transgranicznej, promocja regionu Bory Dolnośląskie oraz inne działania wynikające z potrzeb członków.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy

VI. PROJEKTY ZREALIZOWANE ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2007-2018

Łącznie w okresie programowania 2007-2018 udało się zrealizować 38 projekty. Najwięcej, bo aż 26 z nich zostało sfinansowanych w ramach Współpracy Transgranicznej Polska - Saksonia

2007-2013, łączna kwota dofinansowania wyniosła 285.840,21€. W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 pozyskano środki na 8 projektów, łączna wartość ich dofinansowania wyniosła 1.160.542,15 złotych. Ponadto udało się pozyskać finansowanie na projekty realizowane ze środków Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego oraz w ramach Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Poniżej w tabeli przedstawiono zrealizowane projekty w podziale na wartość działania i otrzymane dofinansowanie.

Tabela 24 Zestawienie zrealizowanych projektów w okresie programowania 2007-2018

L.p.	Nazwa zadania	Program	Wartość zadania	Kwota dofinansowania
2010				
1.	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Piotrów	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie Odnowa i Rozwój Wsi	659.012,80	185.392,00
2.	Podniesienie poziomu jakości kształcenia poprzez modernizację szkół na terenie Gminy Przewóz	Lubuski Regionalny Program Operacyjny	493.785,78	345.650,05
3.	Polsko-niemieckie zawody pożarnicze	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	4.128,51€	3590,01€
4.	Międzynarodowy Dzień Dziecka 2010	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	6.231,59€	5418,78€
5.	Transgraniczne spotkanie grup śpiewaczych pod wieżą głodową Baltazar 2010	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	10.593,15€	9211,44€
6.	Polsko-niemiecki turniej sołectw	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	4.887,90€	4250,35€
7.	Utworzenie polsko-niemieckiego Punktu Informacji Turystycznej	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	10.687,65€	9293,61€

8.	Pod jednym dachem	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	4.619,98€	4017,38€
2011				
1.	Polsko-niemieckie zawody pożarnicze	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	3.853,70€	3351,05 €
2.	Międzynarodowy Dzień Dziecka 2011	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	5.037,49€	4380,43 €
3.	Międzynarodowe święto Wieńca i Chleba	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	5.578,50€	4850,87€
4.	Polsko-niemiecki turniej sołectw	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	4.887,90€	4250,35€
5.	Utworzenie polsko-niemieckiego Punktu Informacji Turystycznej	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	10.687,65€	9293,61€
6.	Pod jednym dachem	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	4.619,98€	4017,38€
2012				
1.	Wsparcie systemu ratowniczo – gaśniczego poprzez zakup lekkiego pojazdu strażackiego dla OSP Przewóz	Lubuski Regionalny Program Operacyjny	351.760,00	298.996,00
2.	Wspólne zmagania strażaków ochotników	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	6.940,00 €	4847,65€

3.	Przez sport do zdrowia (Dzień Dziecka)	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	8.999,00€	5972,27€
4.	Rycerskie spotkania pod wieżą głodową Baltazar	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	14.530,00€	9.537,27€
5.	Transgraniczne święto plonów	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	8.024,00€	4.248,59€
6.	Wypożyczenie świetlicy w m. Przewóz	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie małych projektów	21.748,81	8.664,17
7.	Wypożyczenie świetlicy w m. Piotrow	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie małych projektów	23.395,95	13.314,77
8.	Budowa świetlic wiejskich w m. Bucze i Dobrochów	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie Odnowa i Rozwój Wsi	720.063,26	459.848,16
2013				
1.	Wypożyczenie świetlicy w m. Lipna	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie małych projektów	39.350,87	24.917,64
2.	Budowa Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej wraz z wyposażeniem	Lubuski Regionalny Program Operacyjny	1.834.483,72	1.431.684,02
3.	Chronić, gasić, ratować bez granic – ochrona przeciwpożarowa	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013	183.521,00€	155.992,85€
4.	Remont świetlicy w m. Straszów	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie Odnowa i	226.168,63	183.876,95

		Rozwój Wsi		
5.	Aktywni w życiu – aktywni w Gminie	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	125.641,47	125.641,47
2014				
1.	Wypożyczenie oddziałów przedszkolnych w Gminie Przewóz	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	174.211,37	174.211,37
2.	Indywidualizacja procesu nauczania w klasach I –III w Gminie Przewóz	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	89.891,10	89.891,10
3.	Transgraniczne Święto Plonów	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	6.261,09€	5.444,43€
4.	Rycerskie spotkania pod wieżą głodową Baltazar	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007 – 2013 Fundusz Małych Projektów	6.069,56€	5.277,88€
2015				
1.	Wypożyczenie świetlicy wiejskiej w m. Sobolice	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie małych projektów	18.340,80	11.928,46
2.	Budowa świetlicy wiejskiej w m. Mielno	Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013 w zakresie Odnowa i Rozwój Wsi	502.785,92	272.600,00
2017				
1.	Polsko-niemieckie zawody sportowo-pożarnicze	Fundusz Małych Projektów (FMP) INTERREG Polska - Saksonia 2014-2020	8.806,80 EUR	7.485,77 EUR
2.	Transgraniczne spotkania rycerskie pod wieżą głodową Baltazar	Fundusz Małych Projektów (FMP) INTERREG Polska - Saksonia 2014-2020	8.634,60 EUR	7.339,41 EUR

3.	Polsko-niemieckie Święto wieńca i chleba	Fundusz Małych Projektów (FMP) INTERREG Polska - Saksonia 2014-2020	9.790,80 EUR	8.322,17 EUR
2018				
1.	Polsko - niemieckie zawody sportowo -pożarnicze	Fundusz Małych Projektów (FMP) INTERREG Polska - Saksonia 2014-2020	5.215,20 EUR	4.432,92 EUR
2.	Polsko-niemieckie święto wieńca i chleb	Fundusz Małych Projektów (FMP) INTERREG Polska - Saksonia 2014-2020	6.193,05 EUR	5.264,09 EUR

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

VII. OPIS KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Strategia Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024 powstała przy współudziale społeczności lokalnej, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, władz samorządowych i jednostek im podległych. Prace nad strategią zostały podzielone na następujące etapy:

- analiza gminnych dokumentów o charakterze strategicznym i zbieranie danych statystycznych;
- przygotowanie, rozpowszechnienie i zebranie ankiet od mieszkańców;
- analiza ankiet oraz przygotowanie diagnozy obecnej sytuacji gminy Przewóz;
- organizacja dwóch spotkań konsultacyjnych z radnymi, przedstawicielami jednostek samorządowych, przedsiębiorcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz mieszkańcami poświęcone:

- 1) Analizie SWOT oraz przedstawieniu analizy strategicznej, wypracowaniu wspólnej misji, określeniu celów strategicznych i operacyjnych;
- 2) Wypracowaniu kluczowych zadań, których realizacji przyczyni się do osiągnięcia wytyczonych celów;

Opracowanie dokumentu strategicznego realizowane było w następujących etapach:

- przygotowanie części analitycznej: analiza SWOT, wizja rozwoju gminy, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań;
- przedstawienie wstępnej wersji dokumentu do konsultacji społecznych i zebranie uwag;
- przygotowanie strategii po uwzględnieniu otrzymanych uwag;
- uchwała w sprawie przyjęcia strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024 powstała w oparciu o:

- materiały udostępnione przez Urząd Gminy w Przewozie i jednostki im podległe;
- informacji zebranych na podstawie udostępnionych ankiet;
- dane zawarte w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- informacje otrzymane od Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach;
- informacje uzyskane podczas spotkań konsultacyjnych.

Pracując nad opracowaniem strategii miano na uwadze, że musi być ona dokumentem uprawniającym do aplikowania o środki z Unii Europejskiej, ma ułatwić współpracę gospodarczą i nawiązywanie partnerstw oraz zapewnić partycypację lokalnego społeczeństwa. Na poziomie tworzenia dokumentu starano się zaprosić do udziału w pracach jak największą liczbę mieszkańców, dlatego wszystkie informacje na ten temat podawane były do publicznej wiadomości, przede wszystkim poprzez umieszczanie na stronie internetowej Urzędu Gminy w Przewozie. Kolejną formą włączenia lokalnej społeczności w budowę dokumentu było rozpowszechnienie ankiet, które pozwoliły poznać opinię mieszkańców na temat potencjału gminy i aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Ankieta była udostępniona do pobrania na stronie internetowej Urzędu lub u sołtysów i w jednostkach publicznych. Kwestionariusz można było wypełnić elektronicznie i odesłać na e-mail: biuro@boryodolnoslaskie.org lub złożyć w siedzibie Urzędu Gminy w sekretariacie lub u sołtysów wsi. Ankieta skierowana została przede wszystkim do mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji społecznych oraz jednostek samorządowych. Aby zwiększyć zaangażowanie lokalnego społeczeństwa w prace nad strategią zorganizowano dwa spotkania konsultacyjne, podczas których wypracowano swoistego rodzaju katalog celów i zadań, uwzględniający potrzeby inwestycyjne gminy i samych mieszkańców na lata 2019 - 2024. Ze względu na dużą ilość wytypowanych działań, określono ich priorytetowość. Mając na uwadze ograniczone możliwości finansowe gminy na ostatnim spotkaniu konsultacyjnym dokonano wyboru najważniejszych zadań. Za kluczowe uznano te, które przyczynią się do wzrostu poziomu życia mieszkańców, wpłyną na rozwój gospodarczy oraz będą miały wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Ponadto po przygotowaniu wstępnej wersji dokumentu został on przekazany do konsultacji społecznych. Strategia wraz z formularzem do składania uwag była dostępna stronie internetowej Urzędu lub do odebrania u sołtysów i w jednostkach publicznych gminy. Wpłynęły następujące uwagi:

-
-
-

Na każdym etapie prac starano się zapewnić udział mieszkańców w jej tworzenie, dzięki temu dokument nie tylko jest odbiciem rzeczywistych potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, ale co najważniejsze nabrał partycypacyjnego charakteru.

VIII. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY

Analiza strategiczna gminy pozwala z jednej strony ocenić dotychczasowy stan zarządzania nią, z drugiej zaś określić kierunki dalszej działalności. Zawarte w niej badanie diagnostyczne umożliwiło wskazanie nieprawidłowości i błędów, ale także pokazało mocne strony gminy i tym samym wytyczyło przyszłe kierunki rozwoju. Do powszechnych metod analizy strategicznej należy między innymi bilans strategiczny jak i analiza SWOT.

Bilans strategiczny to nic innego jak przeprowadzenie szczegółowej i systematycznej analizy podmiotu celem zidentyfikowania jego mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia. Badanie gminy dotyczyło wszystkich aspektów jej funkcjonowania, co dało obraz jej aktualnej kondycji oraz szans i zagrożeń jej dalszego rozwoju. Analiza została przeprowadzona w oparciu o otrzymane ankiety (zebrano 57 kwestionariuszy) oraz materiały i informacje zebrane podczas konstatacji społecznych. Na potrzeby badania skoncentrowano się na tych zasobach gminy, które stwarzają szansę do jej dalszego rozwoju oraz na tych, które wymagają interwencji.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy w poszczególnych sferach aktywności gminy uzyskane na podstawie udzielonych odpowiedzi w kwestionariuszu sondażowym. Porównując otrzymane rezultaty z ankiet z przeprowadzoną diagnozą sytuacji gminy wytypowano mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia jej dalszego rozwoju, które zostaną przedstawione w następnym rozdziale.

Tabela nr 25. Czynniki mające wpływ na funkcjonowanie gminy

		Czynniki pozytywne	Czynniki negatywne
1	Społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> - Wysoki poziom edukacji; - Dobra jakość infrastruktury społecznej; - Walory turystyczne; - Duża liczba świetlic wiejskich; - Współpraca z partnerami krajowymi i zagranicznymi; 	<ul style="list-style-type: none"> - Wysokie bezrobocie; - Słaby dostęp do opieki medycznej; - Zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach; - Brak połączeń autobusowych w weekendy i w okresie wakacyjnym; - Brak ofert dla młodzieży; - Brak dostępu do Internetu; - Zamknięte świetlice wiejskie; - Zbyt mała ilość miejsc spotkań; - Słaby dostęp do opieki społecznej;
2	Gospodarka	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina została zwodociągowana w 100%; - Przygraniczne położenie; - Korzystne położenie komunikacyjne; - Sprawnie działające podmioty gospodarcze; - Duży udział sektora prywatnego w gospodarce; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zły stan dróg; - Niewystarczająca infrastruktura komunalna głównie ściekowa oraz mieszkaniowa; - Niska konkurencyjność usług na rynku lokalnym; - Złe zagospodarowanie przestrzenne; - Brak działań inwestycyjnych gminy; - Brak zachęt dla przedsiębiorców; - Brak obiektów agroturystycznych;
3	Środowisko naturalne	<ul style="list-style-type: none"> - Wysokie walory przyrodnicze gminy; - Walory turystyczne gminy; - Czyste środowisko naturalne; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zanieczyszczenie i degradacja środowiska naturalnego; - Niedostateczna infrastruktura agroturystyczna; - Niedostateczna promocja walorów przyrodniczych gminy;

Źródło: Opracowanie własne

IX. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jednym z najpopularniejszych narzędzi służących do przeprowadzenia analizy działalności organizacji, przedsięwzięcia, projektu, określonego podmiotu itp. Jego użycie pozwala na zidentyfikowanie silnych i słabych stron badanego obiektu, przy uwzględnieniu wszystkich tych czynników, na które ma wpływ oraz na rozpoznaniu szans i zagrożeń, czyli wytypowaniu tych czynników zewnętrznych, na które nie ma wpływu. Większość jednostek samorządu terytorialnego wykorzystuje Analizę SWOT do planowania strategicznego, wynika to

przede wszystkim z faktu, iż posiadanie harmonogramu działań i określonych celów oraz ich stały monitoring służy racjonalnemu wydatkowaniu finansów publicznych. Nazwa w/w narzędzia pochodzi od pierwszych liter słów w języku angielskim:

- **S** (Strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (Opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (Threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Mocne strony gminy tworzą te walory i zasoby, które odróżniają ją od innych, wśród najczęściej spotykanych przykładów należy wymienić: położenie geograficzne, potencjał gospodarczy, kapitał społeczny, środowisko przyrodnicze itp.

Słabe strony gminy są to wszelkiego typu niedostatki posiadanych walorów i zasobów oraz nieumiejętne zarządzanie różnymi sferami życia mieszkańców.

Szanse gminy można określić, jako zbiór okoliczności, zjawisk i procesów występujących w jej otoczeniu w określonym miejscu i czasie, które wpływają korzystnie na jej funkcjonowanie i dalszy rozwój.

Zagrożenia gminy są to z kolei te zjawiska, okoliczności, zdarzenia lub procesy występujące w jej otoczeniu w określonym miejscu i czasie, które niekorzystnie wpływają na jej funkcjonowanie i dalszy rozwój.

Analiza SWOT Gminy Przewóz została przeprowadzona na dwa sposoby: podczas pracy warsztatowej na spotkaniu konsultacyjnym oraz w wyniku analizy wypełnionych przez mieszkańców ankiet. Dzięki temu udało się zidentyfikować mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia znajdujące się w jej otoczeniu. W tabeli zamieszczonej poniżej przedstawiono uporządkowane informacje składające się na analizę SWOT Gminy.

Tabela nr 26. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Wysokie walory środowiska naturalnego – 45</p> <p>Przygraniczne położenie – 12</p> <p>Korzystne położenie komunikacyjne - 11</p> <p>Sprawnie działające podmioty gospodarcze – 9</p> <p>Dobre zaplecze sportowe i kulturalne – 9</p> <p>Wysoki poziom edukacji – 8</p> <p>Dobra jakość infrastruktury społecznej – 7</p> <p>Duży udział sektora prywatnego w gospodarce – 5</p> <p>Walory turystyczne – 3</p> <p>Duża liczba świetlic wiejskich – 2</p> <p>Podstawowa opieka zdrowotna – 1</p> <p>Dobra jakość infrastruktury gospodarczej – 1</p>	<p>Wysokie bezrobocie – 43</p> <p>Zły stan dróg – 27</p> <p>Niewystarczająca infrastruktura komunalna głównie ściekowa oraz mieszkaniowa – 17</p> <p>Niska konkurencyjność usług na rynku lokalnym – 13</p> <p>Słaby dostęp do opieki medycznej – 8</p> <p>Zanieczyszczenie i degradacja środowiska – 7</p> <p>Złe zagospodarowanie przestrzenne – 6</p> <p>Zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach – 4</p> <p>Brak połączeń autobusowych w weekendy i w okresie wakacyjnym – 4</p> <p>Brak działań inwestycyjnych gminy – 3</p> <p>Rozrośnięta i niewydolna administracja publiczna – 2</p> <p>Brak ofert dla młodzieży – 2</p> <p>Słabo wyposażone placówki oświatowe – 2</p> <p>Brak zachęt dla przedsiębiorców – 2</p> <p>Duże odległości do innych miast – 2</p> <p>Brak internetu – 2</p> <p>Brak obiektów agroturystycznych – 1</p> <p>Zamknięte świetlice wiejskie – 1</p> <p>Zbyt mała ilość bibliotek i świetlic wiejskich – 1</p> <p>Mała promocja walorów przyrodniczych – 1</p> <p>Słaby dostęp do opieki społecznej – 1</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Pozyskanie środków z Unii Europejskiej – 43</p> <p>Rozwój agro i ekoturystyki – 26</p> <p>Przeznaczanie obszarów pod inwestycje – 22</p> <p>Wysokie walory środowiska naturalnego – 20</p> <p>Partycypacja publiczna mieszkańców – 18</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości – 17</p> <p>Ścieżka rowerowa Przewóz – Żary – 2</p> <p>Zwiększenie zaangażowania sołtysów i radnych w utrzymaniu czystości wsi – 1</p> <p>Zmniejszenie bezrobocia – 1</p>	<p>Odływ młodych ludzi za granicę i do dużych miast – 48</p> <p>Brak inicjatyw społecznych i lokalnych liderów – 29</p> <p>Pogarszająca się jakość infrastruktury drogowej – 19</p> <p>Bariery dla inwestorów i przedsiębiorców – 14</p> <p>Degradacja środowiska naturalnego – 8</p> <p>Niż demograficzny – 4</p> <p>Brak możliwości rozwijania firm – 3</p> <p>Mała atrakcyjność inwestycyjna – 3</p> <p>Starzenie się społeczeństwa – 2</p>

Zaangażowanie administracji publicznej do pracy – 1 Wytyczenie działek pod budownictwo – 1 Przygraniczne położenie - 1	Słaba infrastruktura turystyczna - 2 Niskie płace – 1 Marnotrawienie środków publicznych – 1 Zubożenie mieszkańców – 1 Duże odległości do innych miast – 1 Likwidacja szkół – 1 Zagrożenie powodziowe – 1 Utrzymujące się wysokie bezrobocie - 1
--	---

Źródło: Opracowanie własne

X. MISJA I WIZJA ROZWOJU GMINY

Misja gminy to nic innego jak uzasadniony powód jej istnienia, dlatego powinna mieć ona określoną ideę oraz ogólny kierunek rozwoju. Z tego względu należy wytypować te obszary, które są kluczowe dla interesów danej gminy, w przypadku Przewóz jest to na pewno społeczeństwo, gospodarka i przedsiębiorczość oraz wyjątkowe środowisko naturalne. Podczas pracy warsztatowej mieszkańcy określili misję gminy w następujący sposób:

Misją Gminy Przewóz jest stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju życia społecznego i gospodarczego przy jednoczesnym zachowaniu wysokich walorów środowiska naturalnego.

Wizja rozwoju gminy Przewóz to projekcja stanu, który powinien zostać osiągnięty w 2022 roku, przy uwzględnieniu mocnych i słabych stron oraz panujących uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Wskazuje ona na główne cele i kierunki działań strategicznych, które są istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i wpływają, na jakość poziomu życia mieszkańców. Rok graniczny strategii stanowi stan docelowy, który należy osiągnąć dzięki wykorzystaniu mocnych stron gmin i szans pojawiających się w jej otoczeniu. Określenie wizji rozwoju gminy to wyznaczenie celów do osiągnięcia zarówno władzom samorządowym, jak i ich partnerom lokalnym, czyli przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym oraz samym mieszkańcom. Podczas spotkania konsultacyjnego metodą warsztatową wypracowano z mieszkańcami wizję rozwoju gminy, która wygląda następująco:

GMINA PRZEWÓZ TO AKTYWNI, ZAANGAŻOWANI I ZADOWOLENI Z POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCY, ROZWINIĘTA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ ORAZ ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE PRZYRODY.

Sformułowanie wizji wynikało ze szczegółowego określenia wizji w poszczególnych sferach aktywności gminy, które przedstawiają się następująco:

Spółeczeństwo:

- Mieszkańcy gminy, zwłaszcza seniorzy, objęci są dobrą oraz dostosowaną do ich potrzeb opieką zdrowotną i socjalną;
- Gmina posiada opracowaną strategię rozwiązywania problemów społecznych;
- Gmina posiada dobre warunki do rozwoju mieszkalnictwa;
- Gmina posiada obiekty użyteczności publicznej, które są w dobrym stanie technicznym i są dostosowane do nowoczesnych standardów;
- Dzieci uczące się w gminie mogą korzystać z dodatkowej oferty edukacyjnej, kulturowej i sportowej, która zaspokaja ich potrzeby dotyczące spędzania wolnego czasu;
- Gminna infrastruktura oświatowa (przedszkola, szkoły) jest nowoczesna oraz dostosowana do potrzeb uczniów;
- Mieszkańcy wszystkich miejscowości w gminie mają możliwość integracji w dobrze przygotowanych do tego miejscach i obiektach;
- Mieszkańcy gminy mają możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu w miejscach i obiektach do tego dobrze przygotowanych;
- Rozwój gminy oparty jest o dobrze funkcjonujący system współpracy z aktywnymi grupami mieszkańców i organizacjami pozarządowymi;
- W gminie prowadzone są działania na rzecz zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie publiczne;
- W gminie prowadzony jest stały dialog z mieszkańcami;
- Dla rozwoju społeczności lokalnych w gminie pozyskiwana jest pomoc finansowana z różnych źródeł;
- Sołectwa są aktywnie wspierane przez gminę i mają możliwość realizowania własnych działań;
- W gminie pielęgnowane są lokalne tradycje i dba się o zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- Gmina jest otwarta na współpracę z partnerami krajowymi i zagranicznymi;

Gospodarka:

- W gminie istnieją dobre i konkurencyjne warunki do rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy;
- Wykorzystane są możliwości do rozwoju usług z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych;

- Gmina stworzyła warunki do rozwoju usług turystycznych (noclegowych, gastronomicznych i służących aktywnemu wypoczynkowi) dzięki przynależności do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie;
- W gminie prowadzone są szkolenia z zakresu możliwości pozyskania środków na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej szczególnie w zakresie możliwości jakie wnosi program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020;
- Sieć dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą jest stale modernizowana oraz rozbudowywana, żeby zapewnić ciągły rozwój gminy;
- Transport publiczny w gminie jest zorganizowany w ten sposób, że istnieją stałe połączenia komunikacyjne z najważniejszymi ośrodkami w regionie.

Środowisko naturalne:

- Gmina chroni środowisko przed zanieczyszczeniem, a najcenniejsze obszary krajobrazowe i przyrodnicze znajdują się pod ochroną;
- Część energii pozyskiwana jest ze źródeł odnawialnych, przyjaznych środowisku;
- Mieszkańcy gminy są zainteresowani dbaniem o środowisko i pogłębieniem wiedzy z tego zakresu;
- Istniejąca w gminie infrastruktura turystyczna zaspokaja potrzeby mieszkańców i osób odwiedzających;
- Stale rozbudowywana jest sieć dróg, ścieżek i szlaków (pieszych, rowerowych, turystycznych i edukacyjnych), które są bezpieczne dla osób poruszających się nimi;

XI. CELE STRATEGICZNE

W wizji Gminy Przewóz w 2024 roku założono uzyskanie określonego stanu jej rozwoju, gdzie wskazano na zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych, rozwój przedsiębiorczości oraz na zaangażowanych i zadowolonych z poziomu życia mieszkańców. W ten sposób zostały wyłonione najważniejsze „wyzwania” stojące przed Gminą Przewóz, zarówno w obszarze społecznym, gospodarczym jak i środowiska naturalnego.

Działania w zakresie obszaru społeczeństwa nie ograniczają się jedynie do zapewnienia samej infrastruktury zaspokajającej potrzeby socjalne, oświatowe czy kulturalne ludności. W grę wchodzi również usługi w zakresie bezpieczeństwa, edukacji, kultury, sportu, rekreacji i opieki społecznej, służby zdrowia i mieszkalnictwa. Ponadto znajdują się tu także działania zmierzające do aktywizowania mieszkańców, współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także partnerami krajowymi i zagranicznymi. Zadania w sferze społecznej dotyczą też pielęgnowania lokalnych

tradycji i dbałości o dziedzictwo kulturowe gminy czy zapewnienia miejsc służących spotkaniom i integracji społecznej.

W obszarze gospodarki są to przede wszystkim działania zmierzające do przygotowania obszarów pod inwestycje, zapewnienia dostępu do szybkiego Internetu, stworzenia dobrych oraz konkurencyjnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz tworzenia nowych miejsc pracy czy rozwoju usług z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych. Bardzo ważne są zadania dotyczące infrastruktury technicznej, czyli urządzeń, sieci przesyłowych i związanych z nimi obiektów świadczących podstawowe usługi w zakresie energetyki, dostarczania wody itp. Kolejnym ważnym aspektem są działania związane z rozbudową i modernizacją istniejącej sieci dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz poprawa organizacji komunikacji Gminy Przewóz z głównymi ośrodkami.

Obszar środowiska naturalnego to przede wszystkim działania z zakresu ochrony środowiska, przeciwdziałające zanieczyszczeniom gminy i sprzyjające wykorzystaniu alternatywnych źródeł energii. Kolejnym zadaniem jest rozwój infrastruktury rekreacyjno – turystycznej, czyli obiektów oraz urządzeń, które mają służyć samym mieszkańcom, jak również osobom odwiedzającym gminę. Na infrastrukturę turystyczną składają się usługi noclegowe i gastronomiczne, ale również wszystkie te, które pozwalają na aktywny odpoczynek. Gmina ze względu na swoje warunki przyrodnicze posiada idealne warunki do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki. Ponadto ważne jest opracowanie systemu promocji samej gminy, który przyciągałby ludzi w tamte rejony.

Spełnienie wizji będzie wymagało zrealizowania poszczególnych działań we wszystkich obszar aktywności gminy Przewóz. Stąd konieczność określenia celów strategicznych, których osiągnięcie zagwarantuje wypełnienie wizji. Na podstawie informacji uzyskanych w wyniku diagnozy obszaru, ankiet, analizy SWOT oraz spotkań konsultacyjnych wypracowano szkielet Strategii, który złożony jest z trzech celów strategicznych, których uszczegółowieniem będą z kolei cele operacyjne, do których będą przypisane zadania. Określone cele strategiczne brzmią następująco:

CEL STRATEGICZNY 1

AKTYWNE WŁĄCZENIE OBYWATELI W ROZWÓJ GMINY ORAZ POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA

CEL STRATEGICZNY 2

TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CEL STRATEGICZNY 3

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH DO ROZWOJU GMINY

XII. CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ PROPONOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Do osiągnięcia celu strategicznego nr 1 *Aktywne włączenie obywateli w rozwój gminy oraz poprawa warunków życia* wypracowano następujące cele szczegółowe:

Cel Szczegółowy 1: Poprawa stanu infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz mieszkaniowej;

Poprawa jakości i dostępności usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, mieszkaniowych, związanych z dostępem do budynków użyteczności publicznej) zostanie zrealizowana poprzez inwestycję w te sfery życia. Przyczyni się to przede wszystkim do zwiększenia dostępności świadczonych usług, zwiększenia standardu życia, a tym samym podniesienie jakości funkcjonowania społeczności lokalnej na terenie Gminy Przewóz.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- 1.1. Poprawa stanu budynków użyteczności publicznej;
- 1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury mieszkaniowej i komunalnej;
- 1.3. Poprawa standardów i jakości świadczonych usług zdrowotnych i opiekuńczych.

Cel Szczegółowy 2: Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej gminy;

Posiadanie nowoczesnej infrastruktury usług społecznych tj. oświatowych czy kulturalnych jest niezbędnym elementem rozwoju gminy. Poprawa jakości wyżej wspomnianych usług jest gwarantem wzrostu poziomu życia mieszkańców. W ramach realizacji tego celu wspierane powinny być przedsięwzięcia związane z modernizacją obiektów oświatowych czy kulturalnych, jak również działania związane z rozbudową obiektów sportowych czy sprzyjające powstawaniu nowych miejsc rekreacji ruchowej.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- 2.1. Modernizacja obiektów infrastruktury oświaty i kultury;
- 2.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- 2.3. Doposażenie obiektów sportowo-rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych.

Cel Szczegółowy 3: Włączenie obywateli w życie publiczne i społeczne;

Rozwój gminy jest w jakiejś mierze uzależniony od poziomu zaangażowania mieszkańców w życie społeczne i publiczne. Proces ten jest złożony i wymaga współpracy zarówno jednostek samorządowych, organizacji pozarządowych jak i sektora gospodarczego. Wspieranie aktywności

lokalnej jest ważne ze względu na konieczność prawidłowego diagnozowania potrzeb mieszkańców przez samorząd i chęć pozostawania w stałej komunikacji ze społecznością lokalną.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- 3.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i grup nieformalnych
- 3.2. Podejmowanie działań na rzecz partnerstw lokalnych
- 3.3. Podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców

Osiągnięcie Celu Strategicznego 2 *Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości* będzie możliwe po zrealizowaniu następujących celów szczegółowych:

Cel Szczegółowy 1: Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy;

Gmina, w miarę swoich kompetencji, powinna wspierać i stymulować rozwój przedsiębiorczości na swoim terenie oraz tworzyć przyjazne warunki dla przedsiębiorstw działających, bądź chcących rozpocząć działalność na terenie gminy. Ważnym działaniem jest przygotowywanie specjalnych stref wyznaczonych pod działalność inwestycyjną, które mogą przyciągnąć potencjalnych inwestorów i stworzyć dodatkowe miejsca pracy. Biorąc pod uwagę obszary chronione występujące na terenie gminy, należy promować rozwój oraz powstawanie przedsiębiorstw ukierunkowanych na świadczenie usług turystycznych.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- 1.1. Stworzenie systemu zachęcającego do zakładania i rozwoju przedsiębiorstw (np. poprzez obniżenie podatków i opłat lokalnych);
- 1.2. Przygotowanie specjalnych obszarów przeznaczonych pod inwestycje;
- 1.3. Zachęcanie mieszkańców do tworzenia gospodarstw agroturystycznych, oferty edukacyjnej i turystyki weekendowej.

Cel Szczegółowy 2: Rozbudowa infrastruktury technicznej;

Biorąc pod uwagę stan infrastruktury technicznej w gminie Przewóz pojawia się konieczność rozbudowy sieci kanalizacyjnej, ale także racjonalizacja zużycia wody. Jednym z priorytetów na najbliższe lata jest także uporządkowanie systemu gospodarki ściekowej na terenie gminy. Należy również pamiętać o tym, iż infrastruktura techniczna ze względu na częstotliwość użytkowania wymaga częstej modernizacji. Ze względu na rosnącą ilość mieszkańców potrzebne są również inwestycje w budownictwo mieszkalne jak również uzbrajanie terenów pod zabudowę jednorodzinną.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- 2.1. Utrzymanie odpowiedniego stanu infrastruktury wodociągowej i elektrycznej.

2.2. Wspieranie przedsięwzięć związanych z kanalizacją wsi.

2.3. Wspieranie działań związanych z budową mieszkań.

Cel Szczegółowy 3: Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy;

Poprawienie warunków komunikacyjnych jest niezbędnym działaniem mającym na celu podniesienie jakości życia mieszkańców, jak również uatrakcyjnienie samej Gminy. Realizacja działań w tym zakresie przyczyni się do usprawnienia połączeń komunikacyjnych i tym samym ułatwi dostęp mieszkańcom do większych ośrodków miejskich. Pomimo dobrego stanu dróg w Gminie Przewóz konieczna jest ich rozbudowa i modernizacja, jak również infrastruktury im towarzyszącej, podyktowane jest to przede wszystkim względami bezpieczeństwa.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych;

3.2. Rozbudowa infrastruktury towarzyszącej drogom (chodniki, oświetlenie, bariery ochronne itp.);

3.3. Usprawnienie organizacji transportu publicznego.

Do osiągnięcia Celu Strategicznego 3 *Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych do rozwoju gminy* będzie konieczne zrealizowanie następujących celów szczegółowych:

Cel Szczegółowy 1: Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł;

Podstawą zrównoważonego rozwoju jest z jednej strony świadomość społeczeństwa dotycząca potrzeby zachowania środowiska naturalnego, z drugiej zaś takie zarządzanie zasobami, by nie naruszyć równowagi ekologicznej. W ramach wspierania środowiska naturalnego przewidziano działania mające wpłynąć na poprawę stanu powietrza (działania w obszarze efektywności energetycznej), ale także te związane z pozyskiwaniem energii z alternatywnych źródeł.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

1.1. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej na obszarze Gminy Przewóz

1.2. Wspieranie przedsięwzięć realizowanych przez mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie gminy z zakresu odnawialnych źródeł energii

1.3. Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych na temat możliwości poprawienia efektywności energetycznej w posiadanych budynkach i wykorzystaniu energii z OZE.

Cel Szczegółowy 2: Inwestowanie w infrastrukturę techniczną w celu ochrony środowiska naturalnego;

Działania na rzecz poprawy i ochrony środowiska naturalnego zostały na stałe wpisane w zakres działań jednostek samorządu terytorialnego. W tym zakresie Gmina Przewóz przewidziała kontynuację działań związanych z dalszą sanitacją gminy, dzięki realizacji poniższych przedsięwzięć Gmina przyczyni się do zachowania środowiska przyrodniczego w dobrym stanie. Przyczyni się także do promowania proekologicznego podejścia w realizacji przedsięwzięć przyczyniających się do rozwoju najbliższego otoczenia.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- 2.1. Rozwój i unowocześnianie infrastruktury wodno – kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków;
- 2.2. Wspieranie działań związanych z ograniczaniem ilości i prawidłowym zagospodarowaniem śmieci odpadów komunalnych;
- 2.3. Dostosowywanie infrastruktury komunalnej do funkcjonowania w oparciu o OZE.

Cel Szczegółowy 3: Rozwój infrastruktury oraz oferty turystycznej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze;

Istniejące na terenie gminy zasoby przyrodnicze i kulturowe stanowią solidną podstawę do rozwinięcia oferty turystyczno – rekreacyjnej i edukacyjnej. Biorąc pod uwagę charakter obszaru gminy Przewóz należy skupić się przede wszystkim na agro i ekoturystyce oraz turystyce aktywnej. W tym celu proponuje się rozbudowę ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą im towarzyszącą, stworzenie miejsc służących szeroko pojętej rekreacji, szczególnie na terenach leśnych i parkowych. Inwestycji wymaga również infrastruktura edukacyjna (ścieżki przyrodnicze i kulturowe, wiaty edukacyjne, itp.) prezentująca zasoby przyrodnicze i kulturowe. Ważne, aby zarówno oferta turystyczna jak i edukacyjna uwzględniały nowoczesne, interaktywne formy przekazu.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- 3.1. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- 3.2. Rozbudowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą jej towarzyszącą
- 3.3. Stworzenie i promocja atrakcyjnej oferty turystycznej
- 3.4 Wykorzystanie zasobów naturalnych do stworzenia oferty edukacyjnej

Cel Szczegółowy 4: Opracowanie koncepcji promocji gminy

Stworzenie planu promocji gminy wpłynie nie tylko na poprawę wizerunku gminy jako wiarygodnego partnera, ale przede wszystkim zwiększy zainteresowanie mieszkańców chcących rozwijać lub podjąć działalność gospodarczą. Wzmocnienie działań promocyjnych pozwoli na zwiększenie rozpoznawalności gminy w regionie, co z kolei przełoży się na ilość osób odwiedzających Przewóz. Poza tym rozwijanie współpracy zagranicznej, zwłaszcza w sferze turystycznej i kulturowej, przyczyni się do rozwoju samej gminy.

Cel szczegółowy zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

4.1 Stworzenie planu promocji gminy

4.2. Wzmocnienie działań promocyjnych Gminy Przewóz

4.3. Realizacja działań w zakresie współpracy międzynarodowej na płaszczyźnie turystycznej i kulturowej.

Poniżej została przedstawiona tabela prezentująca możliwości finansowania poszczególnych działań w ramach celów szczegółowych i strategicznych.

Tabela nr 27 Źródła finansowania działań w ramach celów szczegółowych oraz strategicznych

Cel Strategiczny nr 1 Aktywne włączenie obywateli w rozwój gminy oraz tworzenie im dobrych warunków do życia		
<i>Działania</i>	<i>Odpowiedzialność</i>	<i>Źródła finansowania</i>
Cel szczegółowy nr 1. Poprawa stanu infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz mieszkaniowej		
2.1. Poprawa stanu budynków użyteczności publicznej;	Urząd Gminy i jednostki podległe, inwestorzy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER;
2.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury mieszkaniowej;	Urząd Gminy i jednostki podległe, inwestorzy	Budżet Gminy; środki inwestorów;
2.3. Poprawa standardów i jakości świadczonych usług zdrowotnych i opiekuńczych.	Urząd Gminy i jednostki podległe, inwestorzy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER; Narodowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Cel szczegółowy nr 2. Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej gminy		
1.1.Modernizacja/ rozbudowa obiektów infrastruktury oświaty i kultury;	Urząd Gminy i jednostki podległe, inwestorzy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW; Program Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia 2014-2020
1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury	Urząd Gminy i jednostki podległe, inwestorzy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny –

sportowej i rekreacyjnej;		Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW; Program Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia 2014-2020
1.3. Doposażenie obiektów sportowo-rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych	Urząd Gminy i jednostki podległe, inwestorzy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW; Program Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia 2014-2020
Cel szczegółowy nr 3 Włączenie obywateli w życie publiczne i społeczne		
3.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i grup nieformalnych	Urząd Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW; Program FIO 2014-2020; Rządowy Program na rzecz Aktywizacji Osób Starszych 2014-2020 ASOS;
3.2. Podejmowanie działań na rzecz partnerstw lokalnych	Urząd Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami gospodarczymi	Budżet Gminy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Program FIO 2014-2020
3.3. Podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców	Urząd Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW; Program FIO 2014-2020; Rządowy Program na rzecz Aktywizacji Osób Starszych 2014-2020 ASOS;
Cel Strategiczny nr 2 Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego		
Cel szczegółowy nr 1 Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy		
1.1. Stworzenie systemu zachęcającego do zakładania i rozwoju przedsiębiorstw (np. poprzez obniżenie	Urząd Gminy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów

podatków i opłat lokalnych);		Wiejskich 2014-2020, Program Operacyjny Ryby 2014-2020, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020,
1.2. Przygotowanie specjalnych obszarów przeznaczonych pod inwestycje;	Urząd Gminy we współpracy z podmiotami gospodarczymi	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, Program Operacyjny Ryby 2014-2020, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020,
1.3. Zachęcanie mieszkańców do tworzenia gospodarstw agroturystycznych, oferty edukacyjnej i turystyki weekendowej	Urząd Gminy we współpracy z usługodawcami turystycznymi	Budżet Gminy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW
Cel szczegółowy nr 2 Rozbudowa infrastruktury technicznej		
2.1. Utrzymanie odpowiedniego stanu infrastruktury wodociągowej i elektrycznej.	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW
2.2. Wspieranie przedsięwzięć związanych z kanalizacją wsi.	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej	Budżet Gminy Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020;; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW
2.3. Wspieranie działań związanych z budową mieszkań socjalnych.	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW
Cel szczegółowy nr 3 Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy		
3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych;	Urząd Gminy we współpracy z zarządcami dróg	Budżet Gminy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW, Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia 2014-2020
3.2. Rozbudowa infrastruktury towarzyszącej drogom (chodniki, oświetlenie, bariery ochronne itp.);	Urząd Gminy we współpracy z zarządcami dróg	Budżet Gminy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW, Współpracy Transgranicznej Polska-Saksonia 2014-2020,

3.3. Usprawnienie organizacji transportu publicznego.	Urząd Gminy we współpracy z Gminami ościennymi i starostwem	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
Cel Strategiczny nr 3 Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych do rozwoju gminy		
Cel szczegółowy nr 1 Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł		
1.1. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej na obszarze Gminy Przewóz	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej	Budżet Gminy Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020;; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
1.2. Wspieranie przedsięwzięć realizowanych przez mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie gminy z zakresu odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
1.3. Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych na temat możliwości poprawienia efektywności energetycznej w posiadanych budynkach i wykorzystaniu energii z OZE.	Urząd Gminy	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Cel szczegółowy nr 2 Inwestowanie w infrastrukturę techniczną w celu ochrony środowiska naturalnego		
2.1. Rozwój i unowocześnianie infrastruktury wodno – kanalizacyjnej;	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.2. Wspieranie działań związanych z ograniczaniem ilości i prawidłowym zagospodarowaniem śmieci odpadów komunalnych;	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej	Budżet Gminy Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020;; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.3. Dostosowywanie infrastruktury komunalnej do funkcjonowania w oparciu o OZE.	Urząd Gminy i Zakład Gospodarki Komunalnej	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
Cel szczegółowy nr 3 Rozwój infrastruktury oraz oferty turystycznej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze		
3.1. Rozbudowa	Urząd Gminy we współpracy	Budżet Gminy; Regionalny

infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	z zarządcami terenu i infrastruktury turystycznej	Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2014-2020
3.2. Rozbudowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą jej towarzyszącą	Urząd Gminy we współpracy z zarządcami terenu i infrastruktury turystycznej	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2014-2020
3.3. Stworzenie i promocja atrakcyjnej oferty turystycznej	Urząd Gminy we współpracy z usługodawcami turystycznymi	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2014-2020
3.4 Wykorzystanie zasobów naturalnych do stworzenia oferty edukacyjnej	Urząd Gminy we współpracy z usługodawcami turystycznymi	Budżet Gminy; Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 PROW; Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2014-2020
Cel szczegółowy nr 4 Opracowanie koncepcji promocji gminy		
4.1 Stworzenie planu promocji gminy	Urząd Gminy	Budżet Gminy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
4.2. Wzmocnienie działań promocyjnych Gminy Przewóz	Urząd Gminy	Budżet Gminy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
4.3. Realizacja działań w zakresie współpracy międzynarodowej na płaszczyźnie turystycznej i kulturowej.	Urząd Gminy we współpracy z podmiotami krajowymi i zagranicznymi	Budżet Gminy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne

XIII. ZGODNOŚĆ Z INNYMI STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI

Strategia Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024 jest zgodna z dokumentami wyższego rzędu takimi jak:

- Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność;
- Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020;
- Regionalnym Programem Operacyjnym – Lubuskie 2020;
- Strategią Polski Zachodniej 2020;
- Strategią Rozwoju Kraju 2020;
- Strategią Europa 2020.

Poniżej została zamieszczona tabela powiązania pomiędzy poszczególnymi dokumentami strategicznymi a Strategią Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024.

Tabela nr 28 Zgodność dokumentów strategicznych z celami Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność	
<i>Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność</i>	<i>Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024</i>
1. Tworzenie warunków do zakładania przedsiębiorstw na obszarze LGD; 2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw i inicjowanie współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi funkcjonującymi na obszarze LGD	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy
Rozwój infrastruktury drogowej	Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy
Rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej, rekreacyjnej oraz służącej integracji społecznej mieszkańców	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej gminy
Rozwój kulturalny i turystyczny regionu	Rozwój infrastruktury oraz oferty turystycznej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze
Zwiększenie zaangażowania i współpracy mieszkańców	Włączenie obywateli w życie publiczne i społeczne
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020	
<i>Cele strategiczne SRWL</i>	<i>Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024</i>
Cel 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy
	Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej

	gminy
Cel 2. Efektywne, prorozwojowe wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej gminy Rozwój infrastruktury oraz oferty turystycznej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze
Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020	
<i>Osie Priorytetowe RPO</i>	<i>Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024</i>
Oś Priorytetowa 1 Gospodarka i innowacje	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy
Oś Priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna	Inwestowanie w infrastrukturę techniczną w celu ochrony środowiska naturalnego Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł
Oś Priorytetowa 4 Środowisko i kultura	Rozbudowa infrastruktury technicznej
Oś Priorytetowa 5 Transport drogowy	Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy
Oś Priorytetowa 7 Równowaga społeczna	Włączenie obywateli w życie publiczne i społeczne
Oś Priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna	Poprawa stanu infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz mieszkaniowej
Strategia Polski Zachodniej 2020	
<i>Cele szczegółowe Strategii Polski Zachodniej 2020</i>	<i>Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024</i>
Integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu – cel koncentrujący się na zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej i spójności terytorialnej	Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy
Budowa oferty gospodarczej makroregionu – mająca na celu dążenie do dalszego wzmocnienia siły gospodarczej makroregionu poprzez współpracę i sieciowanie przede wszystkim we wiodących branżach przemysłowych Polski Zachodniej	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy
Strategia Rozwoju Kraju 2020	
<i>Cele Strategii Rozwoju Kraju 2020</i>	<i>Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024</i>
I.3.2. Rozwój kapitału społecznego	Włączenie obywateli w życie publiczne i społeczne
II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy
II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności Gospodarczej	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy

II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy
II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej gminy
II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami	Inwestowanie w infrastrukturę techniczną w celu ochrony środowiska naturalnego
II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł
II.6.4. Poprawa stanu środowiska	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł
II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł
II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych	Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy
III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych	Poprawa stanu infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz mieszkaniowej
III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych	Rozbudowa infrastruktury technicznej
Strategia Europa 2020	
<i>Cele Strategii Europa 2020</i>	<i>Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024</i>
Zatrudnienie	Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy; Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy
Środowisko	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł; Inwestowanie w infrastrukturę techniczną w celu ochrony środowiska naturalnego;
Edukacja	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej gminy
Ubóstwo	Poprawa stanu infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz mieszkaniowej

Źródło: Opracowanie własne

XIV. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII

Monitoring i ewaluacja są bardzo ważnym etapem planowania strategicznego, polegającym na gromadzeniu danych, ich analizie i interpretacji, co z kolei pozwala na dokonanie oceny stopnia realizacji Strategii oraz wprowadzenia ewentualnych korekt.

- Monitoring - kontrola (ocena) dynamiczna to ocena postępów i efektów dokonywana stale w czasie,

- Ewaluacja - kontrola statyczna, to ocena realizacji i efektów (rezultatów) dokonywana w określonych momentach czasu.

Monitoring pozwala na bieżąco śledzić efekty wprowadzonej strategii i reagować szybko na konieczność wprowadzenia zmian w sytuacji, gdy zakładane plany są niewspółmierne do osiągniętych efektów. Za pomocą systemu monitoringu należy gromadzić i przetwarzać informacje, które następnie należy poddać ocenie i interpretacji. System monitoringu powinien stanowić narzędzie zarządzania umożliwiające efektywne planowanie, odpowiednie rozłożenie środków pomiędzy określonymi celami, okresową ocenę i dostosowanie podejmowanych działań zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami na podstawie powtarzalnej metodyki. Monitoring wymaga systematycznej obserwacji zmian zachodzących w ramach realizacji poszczególnych celów gminy, umożliwi to nie tylko kontrolę postępu ich realizacji, ale również pozwoli na weryfikację osiągniętych rezultatów. Monitorowanie strategii polegać powinno na porównaniu osiągniętego stanu do założeń opisanych w dokumencie, na podstawie analizy sprawozdań rzeczowych i finansowych jednostek organizacyjnych gminy.

Ostatnim etapem wdrażania będzie ewaluacja *ex post*, która wskaże obszary problemowe, dzięki niej uzyskamy rekomendacje do kolejnego okresu planistycznego. Konieczne zatem będzie opracowanie wskaźników dla poszczególnych celów. Podstawową informacją pokazującą realizację strategii zawierają w sobie sprawozdania z wykonania budżetu gminy. Strategia będzie, co roku poddawana przeglądowi (zostaną przeanalizowane postępy w realizacji strategii, omówione zostaną konieczne zmiany i uzupełnienia), a gdy będzie wymagać tego sytuacja również poddawana aktualizacji. Przeglądu strategii dokonywać będzie Wójt w konsultacji z pracownikami jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań. Natomiast nadzór nad wdrażaniem strategii oraz zatwierdzanie aktualizacji dokumentu należeć będzie do Rady Gminy. Odpowiednim stanowiskom w Urzędzie Gminy i gminnych jednostkach przypisana będzie bezpośrednia odpowiedzialność za podejmowanie działań, wynikających z planów realizacyjnych strategii. Poniżej została zamieszczona tabela, przedstawiająca wskaźniki do realizacji w ramach celów szczegółowych.

Tabela nr 29 Wskaźniki w ramach celów szczegółowych

<i>Cel Strategiczny nr 1 Aktywne włączenie obywateli w rozwój gminy oraz tworzenie im dobrych warunków do życia</i>			
Cele szczegółowe	Wskaźnik	Źródło informacji	Planowany efekt
Poprawa stanu infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz	Ilość wybudowanych, zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów	Urząd Gminy	Rozwój infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz

mieszkaniowej	infrastruktury publicznej, zdrowotnej, opiekuńczej oraz mieszkaniowej		mieszkaniowej
Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej gminy	Ilość wybudowanych, zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturalnej	Urząd Gminy	Zwiększenie ilości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturowej
Włączenie obywateli w życie publiczne i społeczne	Ilość projektów zrealizowanych przez organizacje pozarządowe lub przy udziale grup nieformalnych	Urząd Gminy	Wzmocnienie działających na terenie gminy organizacji pozarządowych oraz aktywnie funkcjonujących grup nieformalnych
<i>Cel Strategiczny nr 2 Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego</i>			
Cele szczegółowe	Wskaźnik	Źródło informacji	Planowany efekt
Wspomaganie przedsiębiorczości na terenie gminy	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy	Urząd Gminy, GUS	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy
Rozbudowa infrastruktury technicznej	Liczba rozbudowanych bądź zmodernizowanych budynków/obiektów infrastruktury technicznej	Urząd Gminy	Rozwój infrastruktury technicznej
Rozbudowa i modernizacja dróg oraz poprawa dostępności komunikacyjnej gminy	Liczba rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg oraz liczba kursów transportu publicznego	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	Poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez rozbudowę i modernizację dróg oraz wzrost liczby kursów w ramach transportu publicznego
<i>Cel Strategiczny nr 3 Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych do rozwoju gminy</i>			

Cele szczegółowe	Wskaźnik	Źródło informacji	Planowany efekt
Zwiększenie efektywności energetycznej oraz pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł	Ilość przebudowanych lub wyremontowanych budynków (termomodernizacja) publicznych oraz prywatnych korzystających ze źródeł energii opartych na OZE	Urząd Gminy	Zwiększenie ilości energii wytwarzanej z alternatywnych źródeł energii
Inwestowanie w infrastrukturę techniczną w celu ochrony środowiska naturalnego	Ilość dostosowanych obiektów publicznych do wymogów sprzyjających ochronie środowiska	Urząd Gminy	Rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej ochronie środowiska
Rozwój infrastruktury oraz oferty turystycznej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodnicze	Liczba osób odwiedzających gminę	Urząd Gminy, osoby świadczące usługi turystyczne na terenie gminy	Zwiększenie liczby osób odwiedzających gminę
Opracowanie koncepcji promocji gminy	Liczba zrealizowanych projektów we współpracy z podmiotami krajowymi i zagranicznymi	Urząd Gminy	Wzrost rozpoznawalności gminy

Wykaz tabel:

1. Tabela nr 1 Liczba mieszkańców Gminy Przewóz w podziale na płeć, stan w latach 2016-2018r.....	13
2. Tabela nr 2: Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym według płci w Gminie Przewóz w latach 2016-2018.....	13
3. Tabela nr 3: Przyrost naturalny w Gminie Przewóz w latach 2016-2018.....	14
4. Tabela nr 4: Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Przewóz w latach 2016-2018.....	14
5. Tabela nr 5: Liczba bezrobotnych w Gminie Przewóz w latach 2016-2018.....	16
6. Tabela nr 6 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Przewóz według sektorów własnościowych wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2018.....	17
7. Tabela nr 7: Struktura podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Przewóz według sekcji PKD w latach 2016- 2018.....	17
8. Tabela nr 8 Oświata w gminie Przewóz.....	19
9. Tabela nr 9 Struktura oświaty w gminie Przewóz.....	20
10. Tabela nr 10. Poziom czytelnictwa na terenie gminy Przewóz.....	21
11. Tabela nr 11 Charakterystyka udzielonych świadczeń, stan na 31.08.2018.....	28
12. Tabela nr 12. Kwoty świadczeń wypłacanych przez OPS.....	29
13. Tabela nr 13. Zestawienie organizacji pozarządowych.....	30
14. Tabela nr 14. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Przewóz.....	32
15. Tabela nr 15. Dodatki mieszkaniowe w Gminie Przewóz.....	33
16. Tabela nr 16. Długość dróg w Gminie Przewóz.....	34
17. Tabela nr 17. Wykaz sieci wodociągowej w gminie Przewóz w latach 2011-2014.....	35
18. Tabela nr 18. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Przewóz w latach 2011-2014.....	36
19. Tabela nr 19. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Przewóz, na tle powiatu w latach 2011-2014.....	36
20. Tabela nr 20. Ilość odpadów zebranych w Gminie Przewóz w 2018 roku.....	37
21. Tabela nr 21. Zmieszane odpady z terenu gminy Przewóz, na tle powiatu w latach 2011-2014.....	38
22. Tabela nr 22 Partnerstwa zagraniczne.....	39
23. Tabela nr 23 Związki Stowarzyszeń, do których należy gmina Przewóz.....	39
24. Tabela 24 Zestawienie zrealizowanych projektów w okresie programowania 2007-2018.....	41
25. Tabela nr 25. Czynniki mające wpływ na funkcjonowanie gminy.....	48

26. Tabela nr 26. Analiza SWOT.....	50
27. Tabela nr 27 Źródła finansowania działań w ramach celów szczegółowych oraz strategicznych.....	59
28. Tabela nr 28 Zgodność dokumentów strategicznych z celami Strategii Rozwoju Gminy Przewóz na lata 2019-2024.....	64
29. Tabela nr 29 Wskaźniki w ramach celów szczegółowych.....	67